FOR Freedom AND Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

AMERICAN SPIRIT
FOREIGN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

NO. 150

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, AUGUST 8, 1966

ŠTEV. LXIV — VOL. LXIV

Rev. Richard Rogan 10-18-6
St. Cyril Church
62 St. Mark's Place
New York, N.Y. 10003

Predsednik japonske vlade Sato namiguje na skorajšnje volitve

V govoru javnosti preko televizije je napovedal vrsto ukrepov, ki naj bi mu pridobili naklonjenost med volivci.

TOKIO, Jap. — Japonski ministrski predsednik Sato je na televiziji utemeljeval rekonstrukcijo svoje vlade. Iz njegovih besedi pa sklepajo politični opazovalci, da rekonstrukcija njegove vlade nima samo namena pomiriti razne struje v vladni stranki, ampak služiti tudi kot podlaga za skorajšnje parlamentarne volitve.

Redne volitve bi morale biti normalno proti koncu prihodnjega leta. Zdi se pa, da jih hoče predsednik imeti že koncem letošnjega ali začetkom prihodnjega. V svojem govoru je namreč napravil že nekaj volivnih obljub. Napovedal je znižanje davkov, več podpor za postavljanje cenenih stanovanj, več podpiranja farmarjev, več socijalne zakonodaje za delavce. Dodal je tudi, da letos ne bo potoval v tujino, kot je nameraval, ampak da bo rajše hodil po deželi in poslušal ljudi, kaj bi radi.

Glavna bolečina predsednika Sato je v tem, da njegova stranka ni konsolidirana. V njej prevladujejo večje in manjše struje, ki vidijo v stranki samo vladno koalicijo in si ne belijo glave, ako bi jim kaka druga vladna koalicija nudila več koristi. Bi sedanjo vlado takoj pustile na cedilu. Struje si dalje močno nasprotujejo v pogledih, kakšni naj bodo stiki z rdečo Kitajsko. Nekatere uporno zagovarjajo več trgovine s kitajskimi tovariši. Vsi ti seveda zahtevajo tudi več neodvisnosti od ameriške zunanje politike. Na drugi strani pa tudi gospodarsko stanje ni zavidanja vredno. Res je, da Japonska ni v nobeni gospodarski krizi, da si je hitro opomogla, toda gospodarskih težav vkljub temu ne manjka. Morda jih pride še več.

Vse to torej govori za čim prejšnje volitve. Gospodarsko stanje se prihodnje mesece predvidoma ne bo poslabšalo, struje v vladni stranki pa ne bodo imele časa, da intrigirajo druga proti drugi. Skorajšnje volitve ne bi končno dale socijalistični opoziciji dosti časa za volivne priprave, skrivnostnemu Soka Gakkai budističnemu gibanju pa manj prilik za širjenje svojih idej.

V čem bodo vsa ta ugibanja zadela resnico, se more pokazati že v zgodnji jeseni.

Salazar vlada na Portugalskem 40 let

LIZBONA, Port. — Za 40-letnico svoje vlade na Portugalskem je predsednik vlade Salazar odprl nov most preko ustja reke Tagu v Lizboni. Novi most je dolg 3,323 čevljev in je stal 75 milijonov dolarjev.

Vremenski prerok pravi:

Oblačno z nevihtami. Najvišja temperatura 84.

Novi grobovi

Johanna Mish

V soboto zjutraj je nenadoma doma na 6608 Schaefer Ave. umrla Mrs. Johanna Mish, roj. Cerne, poprej poročena Grum. Stara je bila 74 let, rojena v Sp. Kašlju, Polje pri Ljubljani, od koder je prišla pred 57 leti. Tukaj zapušča moža Johna, hčere Jean Kimpel, Paulino Grum, Christino Radd, Dorothy Gasiewski in sina Edwarda Grum, umrli so sinova Rudolph in Stanley Grum in hčer Frances Grum. Zapušča tudi brata Ignaca Cerneta in v starem kraju sestro Marijo Kos. Bila je članica Društva sv. Ana št. 4 SDZ in Supreme Forest Woodmen Circle. Pogreb bo jutri ob devetih dopoldne iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida ob 9:30, nato na pokopališče Kalvarija.

George Grapelsek

Sinoči je umrl v Genevi, O., 53 let stari George Grapelsek, rojen v Clevelandu, mož Julie, roj. Debevc, oče Dianne, brat Ančke, Cilke in Jožefine. Čas pogreba in ostale podrobnosti bodo objavljene jutri.

Lakota povzroča nemire na Zahodni Novi Gvineji

DŽAKARTA, Indonez. — Leta 1962 je Nizozemska preko Združenih narodov prepustila Zahodno Novo Gvinejo Indoneziji. Ker je ta sama pod Sukarnom zašla v gospodarski nered in stisko, ni skrbela dosti za svojo novo posest Zahodni Irian.

Zaradi pomanjkanja živeža je prišlo v nekaterih predelih otoka do prave lakote, posebno v večjih naseljih. To je sprožilo nemire in upore, ki jim krajevne oblasti niso kos. Tako se je vlada odločila, da bo poslala tja zunanjega ministra Adama Malika, da si položaj ogleda od blizu in predloži ukrepe za njegovo izboljšanje in pomiritev prebivalstva.

Novih 3,000 ameriških vojakov v Vietnamu

SAIGON, J. Viet. — V soboto se je izkrcalo pri Qui Nhonu preko 3,000 vojakov ameriške 4. divizije. S tem je število ameriških čet v Južnem Vietnamu naraslo na okoli 290,000.

Trdijo, da se bo do konca leta število ameriških vojakov v Južnem Vietnamu dvignilo na 350,000, če ne celo na 400,000 mož.

Pretekli teden Johnson dobil hude udarce

Štrajk letalskih mehanikov, poviševanje cen in vojna v Vietnamu prinašajo predsedniku ZDA vedno nove udarce.

WASHINGTON, D. C. — V Beli hiši niso bili pretekli teden prav nič zadovoljni, toliko političnih udarcev je padlo nanje.

Najprvo je predsedniku Johnsonu spodletel načrt, da konča štrajk v letalskem prometu. Nihče ni pričakoval, da bo unija odbila njegov kompromis, zato na ta udarec ni bila Bela hiša pripravljena. Zbeganost se je takoj izrazila na svoj način: Johnson je prepustil zadevo Kongresu, Kongres pa je, da rabimo izraz "Plain Dealerja", pokazal vso svojo strahopetnost in se začel izmikati predlogu, naj on najde pot do miru v letalskem prometu. Ker nihče noče prevzeti vse odgovornosti, jo sedaj politični posredovalci skušajo deliti med predsednikom in Kongresom. V federalnem posredovanju v štrajkih bo to nekaj nekaj novega, kar bo imelo vpliv na nevarnost večjih štrajkov v prihodnjem letu. Tako vsaj mislijo v unijskih vrstah.

Med tem se pa ni podražil samo kruh z mlekom vred, ampak tudi tisti jeklarski izdelki, ki jih metalna industrija največ rabi za svoje surovine. Pri tem so jeklarne postopale kar na svojo roko, niso predhodno spravile povišanja v debato v Beli hiši, kar jim predsednikova gospodarska trojka hudo zameri. Postopek jeklarn pove isto kot postopek unij letalskih uslužbencev: "Smo pred volitvami in politiki nam ne morejo ničesar, tudi tisti ne, ki sedijo v Beli hiši ali na Kapitolu."

Zato pa je Pentagon objavil, da bo v septembru vpoklicanih 37,300 rezervistov, v oktobru pa 46,200. Tako visokih mesečnih vpoklicev ni bilo od korejske vojne naprej. V maju 1953 jih je bilo vpoklicanih 53,000. V Vietnamu je sedaj 283,000 vojakov, v vsej naši narodni obrambi pa že več kot 3.100,000. Manj kot je predvideno, jih imata sedaj armada in marinski zbor, več pa vojno letalstvo in vojna mornarica.

— Na Formozi imajo obvezno vojaško službo in splošno vojaško vežbanje.

Beli se branijo črnih v predmestju Chicaga

CHICAGO, Ill. — Pretekli petek je prišlo ponovno do ostrih spopadov med skupino kakih 800 demonstrantov za civilne pravice v Chicago Lawn, lepo urejenem, belem predmestju Chicaga, oddaljenim kakih 7 in pol milj od mestnega središča v smeri proti jugozahodu, in kakimi 2,000 belimi domačini.

Več črncev je bilo ranjenih, med njimi tudi dr. L. King, ki mu je priletel kamen v glavo. Belo prebivalstvo se upira priselitvi črnih v svojo sredino in smatra pohode civilnih demonstrantov v svoje naselje za pravo izzivanje. Dr. L. King je po končanem pohodu izjavil, da bodo pristaši civilnih pravic prihajali znova v to predmestje, dokler ne bodo lahko v miru in varno hodili po njem.

Včeraj je prišlo do novih spopadov, ko je korakalo skozi belo naselje blizu 2,000 pristašev civilnih pravic. Dr. L. Kinga tokrat ni bilo med njimi.

Severni Vietnamci drže v Laosu do 70,000 mož

SAIGON, J. Viet. — Po podatkih iz tukajšnjih uradnih virov, južnovietnamskih in ameriških, imajo Severni Vietnamci v Laosu okoli 70,000 mož, ki operirajo v vzhodnem delu države, ki je pod nadzorom Patet Lao. Severni Vietnamci vzdržujejo straže in oporišča vzdolž Ho-Či-Minhove poti, pa varujejo tudi ozemlje Patet Lao pred vladnimi četami.

Laos je uradno po vladi princa Suvane Fume nevtralen in v koalicijski vladi bi morali biti zastopani tako desničarji kot levičarji poleg sredincev. Dejansko se nobeden od rdečih ministrov ne udeležuje dela vlade in tudi ne pride v glavno mesto. Patet Lao upravlja pod princem Sufanuvongom del Laosa, ki je pod njegovo vojaško zasedbo. To je ves del ob meji Severnega Vietnama in dalje na jug proti meji Južnega Vietnama in Kambodže.

Ameriška in laoška letala redno bombardirajo rdeča oporišča in promet na Ho-Či-Minhovi cesti, vendar prometa ne morejo na njej ustaviti. Dnevno napravijo letala okoli 100 napadov na rdeče, ki so v zadnjem času sestrelili večje število napadajočih letal in ujeli tudi par ducatov ameriških letalcev.

POTNIŠKO LETALO PADLO V OGNJU NA ZEMLJO, VSI POTNIKI IN MOŠTVO MRTVI

V soboto ponoči se je ponesrečilo potniško jet letalo Braniff International Airways na letu iz New Orleansa v Omaho. Letalo je v ognju treščilo na zemljo blizu Falls Cityja v Nebraski. Vsi potniki in moštvo, skupaj 42 oseb, je mrtvih.

FALLS CITY, Neb. — V soboto ponoči je potniško letalo Braniff International Airways na poti iz New Orleansa v Omaho z vrsto vmesnih pristankov komaj 15 minut od svojega končnega cilja priletelo vse v ognju iz nizkega oblaka in treščilo na zemljo sredi polja. V letalu je bilo po podatkih letalske družbe skupno 42 oseb, od tega 38 potnikov. Trupla ponesrečecev so bila razmetana okoli ruševin letala. Glavni del letala je ostal skupaj. Oblasti raziskujejo vzroke nesreče, vendar doslej ni bilo o tem nič objavljenega.

Letalo je bilo izdelek British Aircraft Corporation in je bilo v njem prostora za 63 oseb. Dva jet motorja sta bila pritrjena zadaj ob trupu. To je bila prva nesreča tega letala v Združenih državah. Kako je do nje prišlo, še ni znano. Preiskavo so začeli takoj po nesreči, vendar doslej še ni bilo o ugotovitvah izdano nobeno poročilo. Očividci nesreče pripovedujejo, da je bilo slišati v oblakih grmenje in videti bliske, predno je letalo v ognju priletelo iz temnega oblaka in treščilo na zemljo skoraj navpično.

Rusk ne izključuje pohoda ZDA na Sever

WASHINGTON, D.C. — Državni tajnik Dean Rusk je v petek v razgovoru s časnikarji namignil, da Združene države ne izključujejo popolnoma vdora v Severni Vietnam po kopnem, pri tem pa je poudaril, da njihov cilj ni uničenje vlade Severnega Vietnama, ampak le zavarovanje neodvisnosti Južnega.

Rusk se je odločno zavzel za okrepitev Mednarodne nadzorne komisije, ki je odgovorna za to, da ne krši nihče določil o demilitarizirani coni med Severnim in Južnim Vietnamom ob 17. vzporedniku. Komisija ima priložnost pregleda le enega dela cone, med tem ko jo rdeči v onega, ki ga uporabljajo za oporišče svojih čet v Južnem Vietnamu za prehod svojih čet na jug, ne puste. Mednarodni komisiji je ponudil vsa tehnična sredstva, da bi lažje opravljala svojo nalogo.

Nova pot k miru?

Sihanuk svetuje direktna pogajanja z južnovietnamsko Osvobodilno fronto

NEW YORK, N.Y. — Kambodžanski princ Sihanuk je dal ameriškemu časnikarju Salisburyju daljšo izjavo za ameriško javnost, ki vsebuje nekatere zanimive misli in stališča, ne pove pa v njih ničesar novega, kajti njegove besede so samo odsev skrbi, ki jih ima princ za svojo domovino.

Sihanuk se boji obeh taborov, svobodnega in komunističnega. V svobodnem taboru sta njegova nasprotnika Tajska in Saigonski Vietnam. Oba bi se namreč rada polastila nekaterih pokrajin ob severni kambodžanski meji. Ker Sihanuk smatra Ameriko za varuha in pokrovitelja obeh svojih sosedov, zato ne zaupa ameriški zunanji politiki, akoravno je naša diplomacija ponovno izjavila, da ne podpira ne tajskih ne saigonskih teženj.

Sihanuk se boji tudi komunističnega bloka. Dobro razume, kaj vse bi rdeča Kitajska rada dosegla v jugovzhodni Aziji. Ve pa tudi, da bi vietnamski in laoški komunisti radi odgrizli severni del Kambodže. So torej tudi sovražniki njegove dežele. Ker so pa blizu in v zvezi s kitajskimi komunisti mogočni, zato se je princ nagnil na komunistično stran. Ne iz ljubezni do komunizma, ampak iz strahu pred njim.

Vse to moramo imeti pred očmi, ako hočemo prav razumeti njegovo zadnjo izjavo, da bi bilo najbolje, ako bi se saigonska vlada in njeni ameriški varuhi sporazumeli kar naravnost z vietnamsko OF, pri čemur naj ne bi sodelovala ne Hanoi ne Peiping.

Na prvi pogled je ta misel drzna, v resnici ima pa nekaj na sebi. Ni namreč nikjer napisano, da se severnovietnamski in južnovietnamski komunisti zmeraj dobro razumejo med seboj in niso zmeraj soglasni s kitajsko politiko. Vietnamska OF je sedaj pri tem stanju brez moči, ker nima ne orožja, ne municije, ne vojnega letalstva itd. Ako bi pa videla, da se s Saigonom da razgovarjati, bi morda spremenila svoje stališče.

Ne vemo, koliko je Sihanukova ideja danes praktično vredna. Res pa je, da jo bo kmalu skušal prodati generalu De Gaullu in našemu državnemu podtajniku Harrimanu, ki ga bosta oba obiskala še letošnjo jesen. Ne kaže torej, da nanjo pozabimo. To tem bolj, ker ne nasprotuje francoskemu načrtu o nevtralizaciji vse nekdanje Indokitajske, pa tudi ne ameriškim željam po miru v Aziji.

Iz Clevelanda in okolice

Seja—

Klub slov. upokojencev na Waterloo Rd. ima jutri, v torek, ob dveh popoldne sejo v navadnih prostorih. Po seji prigrizek in zabava.

Zadušnica—

Jutri ob 6.30 bo v cerkvi sv. Lovrenca sv. maša za pok. Bridget Marie Resnik ob 14. obletnici smrti.

Clevelandu bi škodovalo—

Kong. Michael A. Feighan je svaril pred povišanjem pristojbin za plovbo po vodni poti sv. Lovrenca, ker bi to zvišalo ceno železne rude za tukajšnje jeklarne in železarne, pa podražilo tudi tu izdelano blago na oddaljenih tržiščih. Vse to bi imelo brez dvoma močan vpliv na celotno gospodarstvo celotnega področja Velikih jezer.

Seja—

Podr. št. 25 SŽZ ima nocoj ob sedmih v šoli sv. Vida sejo. Po seji bo zabava.

Pozdravi iz Svete dežele—

Profesor spiritual dr. Filip Žakelj pošilja po letalski pošti prav prisrčne pozdrave iz Nazareta v Sv. deželi, kjer se spominja hvaležno - zlasti pri sv. mašah na najbolj svetih krajih - tudi vseh dragih prijateljev iz Clevelanda. Prisrčno se vsem zahvaljuje za vse usluge, posebno gospodu in ge. dr. Toplak. Bog in Marija naj bosta z vsemi, piše.

Zadnje vesti

SAIGON, J. Viet. — Včeraj je bilo sestreljenih nad Severnim Vietnamom 7 ameriških letal. Od 9 letalcev se je posrečilo le dva rešiti, ko sta odskočila v Tonkinški zaliv, par milj od obale. To je doslej največja izguba v enem dnevu v teku vse vojne v Vietnamu.

LANSING, Mich. — Pozno sinoči je prišlo do izgredov, ropanja in razbijanja v črnskem predelu mesta. Policija je potrebovala preko tri ure, da je vzpostavila za silo red in mir. Izgredi so se zavlekli preko polnoči v zgodnje jutranje ure.

NASSAU, Bahami. — Novoporočenca Patrick in Luci Nugent sta po eni najslovesnejših porok v Beli hiši preteklo soboto priletela sinoči sem na svojem poročnem potovanju.

WASHINGTON, D.C. — Predstavniški dom bo nadaljeval danes razpravo o zakonskem predlogu za končanje štrajka letalskih mehanikov. Predlog je bil v Senatu že odobren, predstavniški dom pa še vedno upa, da bo morda le prišlo do konca štrajka potom neposrednih razgovorov in se mu zato z obravnavo predloga ne mudi prehudo.

SAIGON, J. V. — Bivši republikanski podpredsednik ZDA R. Nixon je dejal, da bo potrebnih pol milijona ameriških vojakov v Vietnamu za dosego vojaške zmage. Po poročilu NBC iz vojaških krogov pa bo za zmago v teku prihodnjih petih let potrebnih celo 750,000 ameriških vojakov v Vietnamu. Če ZDA ne bodo poslale potrebnega števila vojakov, se bo vojna zavlekla lahko na 8 in več let.

Sestanki držav v Latinski Ameriki v nevarnosti?

CLEVELAND. O. — Že davno sta bila dogovorjena dva važna politična sestanka držav v Latinski Ameriki: sestanek zunanjih ministrov 29. avgusta v Buenos Airesu in jesenski sestanek državnih poglavarjev na kraju in ob času, ki ga je treba šele določiti. Naša dežela bi bila zastopana na obeh sestankih.

Vse te račune je pa postavila na glavo argentinska revolucija, ki je izročila oblast generalu Onganiji in njegovim pristašem. To je tipičen vojaški puč. Tudi diktatura je tipično vojaška in nič ne taji svojega značaja.

Argentinski vojaški puč je pa hitro vznemiril vso politiko v Latinski Ameriki. Novo argentinsko vlado so rade priznale samo tiste države, kjer vladajo vojaški diktatorji, kot na primer Brazilija, Bolivija in Paragvaj. Nočeta pa imeti z argentinsko diktaturo nobenega stika Venezuela in Costarica. Vse druge države Latinske Amerike pa oklevajo. Nekatere med njimi so že priznale novi argentinski režim kot nujno zlo in želijo na tihem, da bi ga kmalu zmanjkalo. Mednje spadajo Urugvaj, Mehika, Čile in Peru. Naša dežela je priznala novo argentinsko vlado v treh tednih po puču.

Ni nobena tajnost v diplomatskih krogih, da mnoge države Latinske Amerike želijo, da ne bi bilo letos nobene napovedane konference. Čile in Columbia sta že začeli agitirati proti sestankom.

Nekaterim državam hodi posebno narobe sestanek zunanjih ministrov OAS, ki naj se vrši 29. avgusta v Buenos Airesu, torej kot nalašč na kraju, kjer je Latinska Amerika dočakala svoj zadnji vojaški puč. Že to grize diplomate iz svobodnih ameriških republik. Nezadovoljnost je pa še tem večja radi dnevnega reda na konferenci. Dnevni red obsega namreč spremembo statuta OAS. Predlagane spremembe odgovarjajo dosedanji večini članic OAS, ki je pa v rokah držav, kjer vlada svobodna demokracija. Argentinski puč je pa dal diplomatom iz držav, kjer vladajo diktature, močno oporo. Lahko bi se zgodilo, da bi "blok diktatur" hotel spremembe, ki bi jih "blok svobodnih držav" ne mogel sprejeti. To bi rodilo nova trenja in omajalo že itak rahlo strukturo OAS.

Kako rahli so stiki med OAS članicami že sedaj, lepo slika sledeči načrt. Kolumbijski, peruvanski, čilski in venezuelski predsednik so sklenili, da se sestanejo 14. avgusta v Bogoti v Kolumbiji, da znova pretresejo gospodarsko integracijo Latinske Amerike. Politiki in časopisi v "bloku diktatur" so pa takoj zagnali krik, da je to čisto političen sestanek, ki ima namen, da ustvari "demokratičen klub" v okviru OAS. Seveda so prizadeti predsedniki takoj zanikali take namere, česar jim pa diktatorji niso verjeli. Argentinska revolucija je torej že rodila razpoko, ki lahko torpedira vsak sestanek OAS. V OAS sicer vlada načelo večine, toda ga skušajo tem manj rabiti. Vsako glasovanje na večino in manjšino rodi napete odnose, ki organizaciji samo škodijo.

Na sestanku 29. avgusta bi morala pasti tudi odločitev, ali, kdaj in kje naj bo sestanek državnih poglavarjev OAS članic. Sestanka bi se udeležil tudi predsednik Johnson, zato bi bil sestanek toliko bolj pomemben. Ali pa je mogoče jamčiti dosti sloge na takem sestanku, če vse kaže, da stiki med diktaturami in svobodnimi režimi v Latinski Ameriki niso ravno najboljši. Če pa ne bi bilo sloge, je pa bolje, da sestanka sploh ni.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — HEnderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:
$16.00 na leto; $8.00 za pol leta; $5.00 za 3 mesece
Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
$18.00 na leto; $9.00 za pol leta; $5.50 za 3 mesece
Petkova izdaja $5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:
$16.00 per year; $8.00 for 6 months; $5.00 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
$18.00 per year; $9.00 for 6 months; $5.50 for 3 months
Friday edition $5.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83 No. 150 Mon., Aug. 8, 1966

Tragedija v Nigeriji

Za bodočnost Nigerijske republike so se bali vsi poznavalci afriške politike, najbolj pa Angleži sami, ki so skuhali idejo o tej državi. Strah so povečali še januarski dogodki, ki so nam še vsi v spominu.

Takrat so v Nigeriji vladali člani plemena Hausa, ki je najštevilnejše v deželi, pa tudi najbolj zaostalo. To je jezilo obe drugi plemeni Ibo in Yoruba. Ibo pleme, ki živi kompaktno na vzhodu dežele, je najbolj napredno in sposobno, ima v rokah gospodarstvo in velik del javne uprave. Manj izobraženo je pleme Yoruba, ki živi na jugozahodu dežele, dočim živi pleme Hausa na severu.

V januarju so "mladi Turki", pripadniki plemena Ibo — vse sami oficirji — strmoglavili civilno federalno vlado, ki je bila v rokah civilistov, pripadnikov plemena Hausa. Pri tem so pomorili ne samo vse vidne Hausa politike, ampak tudi Hausa oficirje. Prevzeli so oblast in jo izročili generalu Ironsiju, ki je bil človek njihovega plemena. Kri je takrat tekla na debelo, mnogi so se pa že takrat začeli bati, da se bo Hausa pleme kmalu poskusilo maščevati.

Ta strah je bil tem bolj upravičen, ker so "mladi Turki" plemena Ibo kratkomalo zatrli vse sledi prejšnje civilne federativne uprave in vpeljali centralizem v imenu narodne edinosti. Ibo revolucijonarji so torej napravili dve napaki: pomorili so brez potrebe preveč svojih nasprotnikov in tekmecev, posebno iz plemena Hausa; obenem so vpeljali strog centralizem, ki je Hausa rojake še bolj odrezal od sodelovanja z upravo.

Vse to ni pomenilo ničesar dobrega, toda proti vsemu pričakovanju je mir vladal v deželi celega pol leta. Še celo Angleži niso opazili, kaj se pripravlja pod politično žerjavico, ki jo je pustila za seboj januarska revolucija.

Kar se je godilo zadnjih 10-15 dni, je samo negativna slika tega, kar se je godilo v januarju, le posledice so vsaj zaenkrat drugačne.

Kar se je zgodilo zadnjih 10-15 dni, je samo negativna slika tega, kar se je godilo v januarju, le posledice so zaenkrat drugačne.

Sedaj je pleme Hausa na tihem zbralo svoje sile in vojaške poveljnike, kar jih ni bilo pobitih v januarju. Po načrtu so Hausa zarotniki zvabili generala Ironsija v past in ga, kot trdijo zadnja poročila, tudi ubili. Kot je v januarju zgubil življenje vodilni član plemena Hausa in predsednik federalne vlade Balewa, tako je sedaj ista usoda zadela predsednika gen. Ironsija in njegove somišljenike, ki so bili vsi pripadniki plemena Ibo. Koliko je bilo ljudi ubitih v januarju, se ne ve niti danes, tem manj se da ugotoviti, koliko jih je bilo pobitih zadnjih 14 dni in koliko jih še čaka na isto usodo.

Kakšno je trenutno politično stanje v Nigeriji? Nered in brezvladje v vseh delih dežele in pri vseh plemenih.

Načelnik glavnega stana vojske polkovnik Gowon, pripadnik plemena Hausa, se je proglasil za naslednika generala Ironsija in prevzel vodstvo centralne vlade. Verjetno ga bo priznal severni del dežele, kjer živi pleme Hausa. Tisti del dežele, kjer živi pleme Ibo, je pa že rekel, da Gowonove vlade ne prizna, ker je bila postavljena brez sodelovanja voditeljev Ibo plemena. Političen položaj v krajih, kjer živi pleme Yoruba, je pa zamotanejši. Med plemenom Yoruba ne vlada sloga. Tam vleče nekaj voditeljev na konservativno, nekaj pa na napredno stran. Verjetno bodo konservativni člani potegnili s plemenom Hausa, napredni pa s plemenom Ibo. Kako se bo pleme delilo med seboj, ne vedo niti tisti tujci, ki tam živijo.

Trenutno se vsa politika suče okoli Gowona, ki vodi vsaj na videz pleme Hausa in konservativni del plemena Yurba, in polkovnika Ojukwuja, ki je guverner vzhodne province in obenem voditelj Ibo plemena. Seveda pa ni rečeno, da se bosta oba vojaška poveljnika tudi držala na političnem površju. Lahko jih bo zmanjkalo že v nekaj dneh, lahko jima bo sreča mila in bosta vladala vsaj nekaj mesecev.

Prve politične posledice so že tu in se ne dajo več popraviti.

Centralizem generala Ironsija je umrl z generalom vred. Ni politične sile, ki bi mogla vsa tri glavna nigerijska plemena spraviti pod centralistični klobuk. Ostane torej le še ideja federativne ali konfederativne države. Ta zamisel bi bila najbrže stvarnejša od Ironsijevega centralizma, toda manjka ji duhovne podlage. V letošnjem letu je že teklo toliko nedolžne krvi, da ima vsako pleme le eno željo: biti samo zase. Torej razpad države na tri dele. Morda pa tudi na več delov, kajti plemenske meje niso jasno potegnjene, plemena so pa tudi med seboj pomešana.

Nič kaj pomirljiv ni namreč poziv plemenskih poglavarjev, naj se pripadniki vsakega plemena čim preje vrnejo nazaj v rodne kraje. To se pravi, njihovo življenje je v nevarnosti, ako živijo na tujem. Da takšni strah ni brez podlage, so pokazale januarske morije.

Še na eno nevarnost ne smemo pozabiti: kaj bodo k tem dogodkom rekli nigerijski sosedje. Res je, da niso pokazali apetitov po nigerijski zemlji, toda jih še lahko.

Dalje: ako se Nigerija razdeli na dežele s plemenskimi mejami, zakaj se ne bi mogle tako podeliti tudi druge afriške republike, ki se sicer hvalijo z narodno edinostjo, v resnici pa živijo v njih plemena, ki so raztrgana na več držav. Ali ne bodo taka plemena hotela po nigerijskem vzgledu osnovati svoje plemenske države in ji dati "narodno obleko". Bodočnost Nigerije je torej lahko pomembna za vso Afriko.

BESEDA IZ NARODA

Pismo Vrhenškega Tineta

Waukegan, Ill. — Odkar sem se spravil pisati moj zadnji dopis iz naše Ameriške Vrhnike, se je po svetu in vse naokrog nas zgodilo dosti novega. Dogodilo se je mnogo takega, o čemer se ne splača poročati. Pa tudi nekaj takega, o čemer se splača in je vredno pisati. Kar se tiče slovenskega življenja tu pri nas, skušamo tega obdržati pri življenju, dokler se bo dalo. Ni morda več tako živo, kakor bi moralo biti in bi še lahko bilo, a živo je še in dokler dihamo, se lahko še vedno potrkamo na prsa: mi smo mi, odkod ste pa vi? Čudne odgovore bi najbrže dobil vsak, ki bi zastavljal taka vprašanja vsem, ki bi jih srečaval na cestah našega mesta in vsem te in one barve. Mi, potomci pionirjev, ki smo ustanavljali naša mesta in naselbine, zidali cerkve, šole in drugo po vsem našem Osrednjem Zapadu in med temi nas Slovencev ni manjkalo, smo zadnjih par desetletij postali bolj tihi in ostajamo v ozadju. Drugi, ki so šele včeraj popoldne prišli v te kraje iz južnih krajev tega sveta, pa zahtevajo z vedno bolj bobnečim glasom več in več! Tako vidiš, dragi čitatelj, se spreminja naša Amerika. Včeraj Amerika za bele, ampak bolj skromno, vse je bilo treba prislužiti s trdim delom od 10 do 14 ur na dan. Zdaj množeči se vseh raznih drugih barv zahtevajo stokrat več za par ur dnevnega časa, bi lahko upravičeno poudaril, zahtevajo "pitanje z zlatimi žlicami" za bogato obloženimi mizami. Pa reci kdo, če ni res tako?

V takih razmerah in ob takih problemih vozimo. Včasih trčimo vanje bolj trdo, včasih manj, a preglavice nam delajo in Bog ve, kdaj bo teh sitnosti konec.

* KAKO ZDRAVIMO DUŠEVNO BOLNE LJUDI? — V našem lokalnem listu "WNS" sem pred par dnevi bral zanimivo vest in poročilo. V zavodu za duševno bolne v mestu Jacksonville, — mesto se nahaja kakih 36 milj zapadno od državne prestolice Springfield, Illinois —, se nahaja pod tozadevno državno oskrbo Robert Johnson, ki je pravkar dosegel 93 let. V državno bolnico za duševno bolne je bil priveden leta 1899, na dan 19. februarja. Od tedaj pa do sedaj, to je celih 67 let, ni imel nobenega obiska od nikogar. Od tedaj tudi ni živel niti en dan v zunanjem svetu. Zdravnik, ki je tedaj opisal njegovo stanje, je tedaj pričeval, "da ta mladi mož, tedaj star 26 let (to je bilo 1899) je nervoznega temperamenta in da je trpel od napadov idijotstva (to je od napadov slaboumnosti) . . ."

Ta opis njegovega stanja je bil dan bolnišnici, bolnik pa izročen oskrbi bolnice in tako je bil vseh 67 let. Bolnica se zdaj imenuje Jacksonville State Hospital.

93-letni Johnson pa je še vedno živ in je kar živahen, včasih še malo presenečen in zmeden. Drugače pa njegove preiskave o zdravstvenem stanju kažejo, da ni kakih sprememb v njegovem stanju. V vseh 67 letih ni imel nobenih obiskov, le leta 1919 je prejel od sorodnikov neki darilni paket.

O tem bolniku pravijo, da je zdaj prepozno za kaka zdravila, to je ob njegovi starosti 93 let. Prestar je za kaj takega. Tekom njegovega časa 67 let se je na polju zdravilstva marsikaj odkrilo in iznašlo, a zanj je zdaj vse to prepozno. Bolnik Johnson je tekom svojih let ostal skoro celo stoletje brez take pomoči. In v tem stanju, bi sodil, bo nadaljeval odslej naprej.

Izreden slučaj. Pove pa ta slučaj, da na svetu je marsikaj mogoče, na ta ali oni način.

* NAŠ WAUKEGAN NI KAR TAKO, da bi ga kdo postavljal kam za kaka vrata ali v kak kot! Luci, hčerka našega predsednika L. B. Johnsona se bo poročila, kar je že dolgo znano, 6. avgusta t. l. s Patom Nugentom, srečnim sinom našega mesta in naše države. Pa to še ni vse. Oba sta bila imenovana pri raznih tvrdkah v posvetovalne odbore. Ženin Pat Nugent, star 22 let, je sprejel službo s svojim dosedanjim zaposliteljem L. Tonkinom. On in njegov prejšnji predstojnik bosta vodila urad za posvetovanja v raznih zadevah za boljše izobraževanje za razne zadeve.

Ko sem to pravkar omenil mojemu d o b r e m u prijatelju Franku, je ta nekam gori proti nebu pogledal in odgovoril: "Tine, jaz in ti sva se prepozno rodila, takrat se še niso rodile take prilike, da bi mogla iti zapet kako veselo pod okenca v Washington, kjer bivajo hčerke naših predsednikov! Nekateri ljudje so pa srečni in jim je vse prinešeno na zlatih krožnikih!

* MLADOST IN STAROST V POLITIČNIH BORBAH. — Katera odloča? Vse zavisi, v kakih časih se spopadi vrše. Okoliščine o raznih problemih odločajo. In teh ob nobenih volitvah ni malo. Pri nas v ZD je za enkrat občutljiv problem, zakaj in za koga smo šli v žerjavico po "kostanj v Vietnam"? Nekateri razumejo, zakaj. Vsi pa ne. In prav v tem so sitnosti. Prav te sitnosti povzročajo ovire in težave tudi našim kandidatom v našem Illinoisu. Pred kratkim, ko smo imeli primarne volitve v Illinoisu, sta dva starejša kandidata (iz Mojzesovih let) porazila mlajša kandidata, ki sta mislila in skušala priti na iste položaje. To je bilo doli v velikem Chicagu. Dosedanja predstavnika, kot zvezni kongresnik Bar-O'Hara, star 84 let. in Wm. L. Dawson, star 80 let, sta oba kandidirala za ponovno nominacijo v primarnih volitvah. Proti njima sta kandidirala dva mlajša, pa sta oba propadla. Kako to? Zgleda, da javnost strejšim bolj zaupa.

V jeseni v končnih narodnih volitvah bo borba med dosedanjim senatorjem Paulom Douglasom, ki je star 74 let, in mladim protikandidatom republikanske stranke Charlesom Percyjem, ki je star 46 let, v najlepši moški dobi, če bo to kaj štelo. Douglas je znan in priljubljen po svojem zmernem liberalnem in socialnem stališču in je vedno znal hoditi po neki srednji poti, da je bilo za zahtevajoče potrebe vedno prav. Percy je republikanec. Republikanci so znani, kaj zastopajo. Delavski in drugi revnejši sloji bodo težko glasovali zanj. Lahko je, da ima on dobre namene in načrte, ampak republikanska stranka je znana, da ni bila nikoli preveč naklonjena revnim slojem. In tega javnost delavskih in revnejših slojev ni pozabila. Percy je osebno lahko najbolj pravičen in pošten kandidat. Ampak stranka, njena preteklost in drugo, ta pa jo kaže v drugačni sliki. Danes nismo več v Matuzalovih časih. Danes ima javnost že precej odprte oči, da vidi in potem tudi, da zna soditi, kdo je njej resnično prijazen in naklonjen, ne le radi koristi, ampak radi pravičnosti in poštenosti. To vse zadnje je upati, da bo odločalo. To je, če se je javnost že kaj naučila od prejšnjih slabih skušenj v politiki in od raznih politikarjev, ki so navadno vedno najbolj zaljubljeni v sebe in pa v svoje žepe.

* ENA, DVE ZA KRATEK ČAS:

— *Stara, a lepa pesem.* - Pred kratkim sem bil na obisku v Kenoshi, Wis. In v veseli družbi je rojak zapel tole:

Za Sav'co sem hodil,
sem ribce lovil,
ko mrežo sem vrgel,
sem dekle dobil . . .

Pesmica se mi je tako dopadla, zato ponavljam tu.

— *Zakonska matematika.* - Na nekem sestanku so se v družbi pogovarjali o zakonski sreči, namreč kako lepo je, kjer se mož in žena lepo razumeta in da složno vozita skozi življenje. Pa se oglasi eden in pravi:

"Jaz in moja žena sva eno."

Drugi pa pristavi: "Jaz in moja žena pa deset!"

Prvi: "Pa kako je to mogoče?"

Drugi: "Moja žena je ena, jaz sem pa ničla. Vidiš, to je pa deset!"

— Vsem iskren pozdrav!

Vrhenšk Tine

IZ NAŠIH VRST

Sinclair Mills, B.C. — Cenjena uprava! Prejel sem Vaše pismo in Vam priloženo pošiljam naročnino za celo leto. Z listom sem zadovoljen.

Želim Vam mnogo uspeha pri Vašem delu in Vas najlepše pozdravljam kot tudi vse čitatelje Ameriške Domovine.

Franc Zorec

•

Chesterland, O. — Spoštovani! Prejel sem Vaše pismo, s katerim me obveščate, da mi bo naročnina potekla, za kar se Vam lepo zahvaljujem. Hvala pa tudi za redno pošiljanje lista, katerega vedno težko čakam in ga rad berem.

Tukaj Vam pošljam naročnino za celo leto in Vas vse skupaj prav lepo pozdravljam kot tudi vse čitatelje Ameriške Domovine, Vaš naročnik

John Krause

•

Gilbert, Minn. — Cenjeno uredništvo! Ker mi bo ta mesec potekla naročnina, Vam pošiljam ček za eno leto. List mi je v veliko razvedrilo in komaj čakam, da pride. Najprej preberem povesti, nato novice in potem vse drugo. Posebno všeč so mi zanimivi dopisi Andrejčka iz Dulutha in Toneta s hriba, pa tudi drugi.

S spoštovanjem, Vaša naročnica Mary Janchar

•

Coketon, W. Va. — Spoštovano uredništvo! Priloženo Vam pošiljam polletno naročnino za Ameriško Domovino. Vse skupaj lepo pozdravljam!

Blaž Pausek

•

Worcester, N.Y. — Spoštovani! Obnavljam mojo naročnino za Ameriško Domovino ter vse pri listu lepo pozdravljam! Vaš stari naročnik Leo Hren

VESTI IZ SLOVENIJE

Salezijanec se smrtno ponesrečil

Dne 26. julija je nenadoma umrl kot žrtev prometne nesreče salezijanec g. Vinko Sraka, župnik na Kapeli v Slovenskih goricah. Bil je doma s Prekmurja. Preteklega januarja je izpolnil 54 let, lani pa praznoval srebrni mašni jubilej.

Govorice

"Ljubljanski dnevnik" je objavil 16. julija tale sestavek:

V zadnjih štirinajstih dneh smo slišali izjemno število govoric.

Natančneje: govoric v zvezi s snovjo, ki jo je obravnaval IV. plenum CK ZKJ na Brionih.

Ne vem, najprej, če je pojem GOVORICA sploh točno označen. V smislu: kaj je pravzaprav to?

Mislim, da je treba to povedati. Govorim o povsem nepreverjenih, nemogoče sestavljenih, izmišljenih zgodbah. O zgodbah, ki jih — navsezadnje — posredujejo nekateri z bolj ali manj določenim namenom.

O teh govoricah torej!

Zelo verjetno ni nikogar, ki ne bi bil slišal vsaj ene.

Denimo: ameriška obveščevalna služba je odkrila prisluškovalne naprave . . .

Ali: slovenska državna varnost je odpeljala predsednika Tita na Brione . . .

In: prisluškovalne naprave so imele zaščitne znake (!) neke tuje obveščevalne službe . . .

Seznam zgodb s tem kajpak ni končan.

Prav tako je moč slišati v zvezi z brionskim plenumom številna — povsem osebna — OBREKOVANJA, naslovljena na vrsto najpomembnejših javnih in političnih osebnosti.

Vse to kroži v nekem nemogočem spletu med občani.

To je nedvomna resnica. O tem vemo vsi.

O tem je — končno — bilo govora pred dnevi tudi na enem izmed številnih poplenumskih sestankov.

Če so to dejstva — kaj jih pogojuje?

Kdo stoji za temi govoricami?

Težko je biti v tem primeru natančen.

Nedvomno pogojuje del takih in podobnih govoric radovedna zaletavost ljudi. Izraz je lahko istoveten z nepremišljeno radovednostjo, zainteresiranostjo za dogodke.

Toda: s posredovanjem — v večini primerov ne zlonamernih — informacij, ki smo jih dobili prek "reklakazala" sistema, občani nehote ustvarjajo neko značilno psihozo!

To velja za del občanov. Večji del.

Ni pa moč zanikati, da posredujejo nekateri take zgodbe premišljeno; hote in z določenim namenom.

Z namenom, ki ga je moč opredeliti tudi takole: dezinformirati javnost, ustvariti verigo nezaupanja, oblatiti nekatere osebnosti, vplivati na javno mnenje.

Analiza nemara ni povsem popolna.

Čeprav utegne biti v bistvu točna.

Kaj UKRENITI?

Vprašanje nima usodnih dimenzij. Tudi govorice in neverjetne zgodbe niso v središču pozornosti občanov, ko razpravljajo o zgodovinskem plenumu in njegovih sklepih.

A ni moč zanikati, da po svoje ne predstavljajo problema.

Zato vprašanje: kaj storiti?

Največ lahko storimo sami. Vsi, ki to poslušamo. Že z najmanjšo mero odločnega zanikanja, pojasnjevanja, odklanjanja.

Glejte: če nekdo nekoga obrekuje, se zadeva lahko (če je obrekovani odločen) konča na sodišču. To je povsem normalna pot, ki niti ni tako izjemna.

Naj mar predlagamo, da bi bilo treba vsakogar, ki OBREKUJE (in v bistvu so te govorice pravzaprav obrekovanje) prijaviti sodniku za prekrške?

To bi bil način, a dvomimo, da bi se ga splačalo poslužiti.

Mislim, da je trezno presojanje večjega dela občanov in njihova nepripravljenost, da širijo netočnosti in izmišljotine, v bistvu najboljša možnost za preprečevanje govoric, ki jih poslušamo.

Priznanje slovenskemu strokovnjaku

V veliki konkurenci med evropskimi, japonskimi in ameriškimi strokovnjaki za oblikovanje in proizvodnjo industrijskega pohištva je bil izbran prof. inž. arh. Niko Kralj, docent na ljubljanski univerzi, za izvedenca Združenih narodov (ZN) za to delovno področje. Svojo prvo delovno dolžnost kot izvedenec strokovnjak bo nastopil v Izraelu.

Slikar Mušič v Nemčiji

Slikar Anton Zoran Mušič iz Gorice je razstavljal v Trieru v Nemčiji. Slikar je v zadnjem desetletju priredil že več samostojnih razstav po Nemčiji in nemški listi so objavljali o njegovi razstavi daljše in ugodne recenzije. V Braunschweigu je sklenil z neko založbo pogodbo, po kateri bo napravil radiranke za neko knjigo Alaina Bosqueta.

Oceno sedanje razstave je objavil med drugim d n e v n i k "Mannheimer Morgen", ki je dostavil, da pomeni za Mušiča prijazen sprejem v Nemčiji morda tudi nekoliko popravo krivice, ki mu je bila storjena, kajti leta 1943 so ga namreč internirali v koncentracijskem taborišču Dachau, kjer je ostal do konca vojne.

Prva nagrada za slovensko harfistko štefico Žužek

Nedavno so na konzervatoriju v Maastrichtu na Nizozemskem podelili Pri d'excellence (prva nagrada slovenski harfistki Štefici Žužek. Na slovesnosti je mlada umetnica izvajala dela Bacha, Hindemitha, Rote, Flothiusa, Haendla in Srebotnjaka. Podelitev te nagrade je za nizozemsko glasbeno življenje pomemben dogodek. Žužkova je druga harfistka, ki je dobila to priznanje. Program za to visoko odlikovanje je pripravila v rekordnem času enega leta. Štefica Žužek je leta 1964 diplomirala na ljubljanski Akademiji za glasbo. Leta 1965, ko se je prijavila za izpopolnjevanje svojega znanja pri nizozemski pedagoginji Phii Berghout, je z odliko opravila solistični izpit in potem začela pripravljati program za veliko tekmovanje. Poleg velike nagrade je dobila Žužkova tudi nagrado mesta Maastricht in zlato spominsko kolajno.

Pesmi Franceta Balantiča pri DZS

Državna založba Slovenije je objavila osnutek svojega programa za leto 1966. V njem je veliko novih in lepih obetov. Tako bo izšlo deset zvezkov Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev, devet izvirnih leposlovnih knjig, sedem slovarjev, tri umetniške knjige, poleg tega pa še večje število leposlovnih in drugih knjig v raznih zbirkah.

Med slovenskim leposlovjem je opaziti tudi ime pesnika Franceta Balantiča. Državna založba Slovenije bo izdala njegove "Izbrane pesmi". Uredil jih bo Mitja Mejak.

———o———

Vžigalice zastonj

TOLEDO, O. — Okoli 200 bilijonov vžigalic od celotne letne produkcije 485 bilijonov je povprečno razdanih v ZDA zastonj kupovalcem tobačnih izdelkov.

"SLOVENIJA" IZHAJA KOT PRILOGA "AMERIŠKE DOMOVINE"

Leto XII
Številka 2

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

Dopise pošiljati na:
"SLOVENIJA"
6117 St. Clair Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Odgovorni urednik
Dr. Ludvik Puš

Opazovanja in zaključki nepristranskega obiskovalca

V Pariz se je vrnil naš prijatelj Srb, ki sicer živi stalno v Parizu, vse svoje življenje nad 50 let, pa se živo zanima za domovino in skrbno spremlja razvoj razmer tam. Ni komunist, pa tudi za predvojne politične stranke in razmere v Jugoslaviji ni navdušen. Je znanstveni delavec na mednarodnem področju in nima v poslu nikakih neposrednih zvez in stikov z domovino. Obiskal je Ljubljano, Zagreb, Belgrad, Sarajevo in Zadar.

V Ljubljani je govoril z ljudmi, ki so sedaj v vrhovih javne uprave, s takimi, ki javno izpovedujejo svoje simpatije s Perspektivami, takimi, ki mislijo, da je sedanje delo komunistične partije napačno in škodljivo, pa ostajajo marksisti in komunisti in tudi nekaterimi, ki mislijo, da s komunizmom ni mogoče živeti. Mnogi bivši gunkcionarji komunistične partije in vlade so se na vse načine skušali ločiti od sedanje politike, vendar so svetovali, naj prijatelj govori tudi s tistimi, ki so v vladi. Mlajši so povdarjali, da jim ni nič za komunizem in ne za kako drugo načelno stališče in naziranje, da hočejo uvesti in uveljaviti nov način, ki bo stremel le za tem, da bi bile razmere danes boljše, kot so bile včeraj, da bodo jutri boljše, kot so danes. Ti se večinoma norčujejo iz sedanjih prvakov in svojih profesorjev, češ da so primitivci.

Celo taki komunisti, ki so preživeli zadnjih dvajset let večinoma v Sovjetski zvezi in so se čisto rednim potem po svoji želji vrnili domov, pravijo, da so razočarani in kar povedo, da smatrajo, da je komunizem utopija. Sedanje stanje smatrajo za brezizhodno, reforme, ki se uvajajo, za nezadostne. Glede partije so govorili, da ima pač oblast še vedno trdno v rokah, a so partijski voditelji med seboj sprti in needini. Nihče pa nima pametne misli za rešitev iz sedanje stiske. Največ kritike leti seveda na **Kardela,** ki da v kali zatre vsako svobodnejše gibanje in trpi samo kimavce.

Za komuniste, ki niso ravno na vrhovih javne uprave in partije, je značilno, da so kar bolestno izolacionistični in nimajo skoro nikakih zvez z Zagrebom in Belgradom. Med starejšimi komunisti so skupine, ki samo tarnajo, smatrajo, da so popolnoma nemočni in da se ne more nič spremeniti na bolje. Eden med njimi je nedavno napravil samoumor.

O Titovem nasledstvu radi razpravljajo, ne vedo pa nič, kaj bo. Sedaj kroži vest, da hoče Tito postaviti na to mesto Koča Popoviča, ker je bolj liberalen kot Rankovič. Profesor Mihajlov, ki je bil sojen, pa oproščen in sedaj naprej piše in zagovarja svojo kritiko režima in komunističnih razmer, je junak mladine in opozicije. Z njim dokazujejo, da so sedaj razmere druge, kot so bile, ko je za opozicijo v partiji govoril Djilas. Povedo, da so somišljeniki Mihajlova za svoboščine vseh vrst, zlasti tudi za svobodo v verskih in političnih rečeh. V Zagrebu je vtis, kot da je v opoziciji vsa univerzitetna mladina in v raznih oddelkih uprave in ustanov celo Bakarič nima več večine, dasi s tem nihče ni hotel reči, da partija nima vajeti v rokah. Tudi revija "Praxis", ki nastopa najbolj opozicionalno, je finančno odvisna in bi jo partija še vedno vsak čas lahko zadavila. Bile bi pa neprijetne posledice. Zato to revijo puste pri življenju.

V Belgradu je krog precej solidnih delavcev za opozicionalno smer okoli revije Socijalizam in časopisa Danas. Mihajlov ima prijatelje tudi v prestolici. Cela vrsta odxokatov ga zastonj brani.

Tudi v Sarajevu in Zadru so se izobraženci in zlasti znanstveni delavci izražali, da je sedaj Jugoslavija v p r e h o d n i dobi. Nihče ni vedel povedati, kam ta prehod vodi. Nekateri so rekli, da se bo režim rešil splošne malodušnosti in zagate s kako senzacijo, n. pr. s tem, da bi privedli v vodstvo Djilasa.

Na splošno pravi ta naš obiskovalec, da je v Jugoslaviji polno mladih in starejših izobraženih ljudi v partiji in izven nje, ki so hudo nezadovoljni in hočejo nekaj novega. Ni pa nikjer še zasledil drugega elementa, ki bi bil za kako spremembo potreben: množic naroda, ki bi bile pripravljene za spremembo nastopiti in jo izsiliti. Tega borbenega razpoloženja še nikjer ni.

Ta mož priporoča emigraciji: V tej zmedi bi se dalo domovini veliko pomagati. Toda emigranti bi morali delati za skupen cilj, kar moč enotno. Prenehati debatirati o tem, kaj je kdo delal med vojno, misliti in delati za bodočnost. Vpostaviti je treba čim več stikov z ljudmi doma in te stike živo vzdrževati. Ne upajmo na kak uspeh jutri, ne pričakujmo nemogočih reči, ampak delajmo za večje svoboščine v vztrajnem potrpljenju, pa jih bomo dosegli.

Nevarna stran operacije Rankovič

Najnevarnejša stran operacije Rankovič je bila nacionalna. Odnosi med Srbi in Hrvati so itak na dnu. Rankovič je bil najodločnejši Srb v vladi in partiji. Srb, ki je imel dejansko moč v svojih rokah: zadnji čas tajništvo strankine opozicije, poprej pa poleg tega še OZNO ali UDBO, ki je režimska oborožena sila. Zato je Tito operacijo odlašal in ko se je zanjo odločil, jo je nad vse skrbno pripravil. V preiskovalni komisiji, ki je za zunanji svet izvedla preiskavo in stavila predloge proti Rankoviču in Štefanoviču ni niti enega vidnega Hrvata in Slovenca. Komisijo so sestavljali: Krsta Crvenkovski, Djuro Pucar, Blažo Juvanovič, Dobrivoje Radosavljevič, Mika Tripalo in Franc Popit. Čeprav Rankovič zadnja leta že ni bil več odgovoren neposredno za poslovanje UDBE in njenih vej v državni upravi, so vso obtožbo naslonili na to njegovo, v narodu najbolj osovraženo vlogo in le mimogrede omenili, da ga obsojajo kot zastopnika skupine, ki je "hotela prigrabiti vso oblast."

Zastopnik Srbov Jovan Veselinov je že med debato kar povedal: Nacionalistični, maloburžujski in drugi naši sovražniki bodo skušali uporabiti ta slučaj proti naši partiji . . . Ne bom govoril o vprašanju nasledstva.

Le to naj rečem, da je po mojem ta stvar igrala veliko vlogo v celi zadevi . . . Taka ideja se pojavi v pokvarjenih možganih ambicioznih ljudi . . . Pa ni bila tu le pokvarjenost, **bila je določena politika** . . . Naj še to ugotovim, da nihče ne bo razumel te **zadeve kot nekaj, kar je naperjeno proti Srbom.** To je pač dogodek v partiji. Napačno razumevanje tega pojava bi le **škodilo partijski organizaciji v Srbiji** . . . Mislim pa, da bomo morali **veliko politično delati v Srbiji.** Moramo razložiti, kaj se je zgodilo . . . Tudi ne smemo dopustiti, da bi se širile govorice in napadi na varnostno službo samo . . .

Koncem razprave je Tito sam prosil Rankoviča, naj v partiji pomaga, da se prepreči vsako nacionalno partikularistično tolmačenje njegovega slučaja . . . Izgleda, da je Rankovič prav zaradi te nevarnosti ohranil še članstvo v partiji. Brž v naslednjih dneh je Tito **ponovil apel na srbske komuniste,** naj skrbe, da se zadeva ne bo prenesla na nacionalne tračnice. Razumljivo je, da ga skrbi, kajti pri seji je **manjkalo skoraj tretjino srbskih članov Centralnega komiteja,** ki so bili vsi najbližji Rankovičevi prijatelji. Ti vedo, da je Tito dal pobiti po letu 1948 kakih 15,000 komunistov kominformistov in da je tekom dvajsetih let svojega vladanja pri raznih drugih manjših prilikah pospravil kakih 35 do 40 tisoč komunistov, ki so mu nasprotovali.

J. A.:

Spanje pravičnih

I. Strah za slovenščino

Slovenski jezik je jezik malega naroda. Kot tak ni bil nikoli prav na varnem.

Avstrijski režim ga je sabotiral, bojkotiral in zatiral v javni upravi in prosveti. Zunaj javne uprave in prosvete je bil neodvisen od režima in se je boril za svoj obstoj, kot je vedel in znal. Ni mu bilo dano, da bi bil v tem boju lahko registriral blesteče zmage, toda malih zmag je bilo toliko, da se je z njimi lahko postavil. Glavna je bila tista, ki je pokazala, da lahko živi na lastnih nogah, četudi ne uživa tistih simpatij in z njimi povezanih prednosti, kot jih je imela v Avstriji nemščina.

V medvojni Jugoslaviji je slovenščina postala ne samo uradni jezik, prišla je tudi v roke tistim, ki so živeli in delali v uradih ali vsaj bili močno odvisni od njih. Kot uraden jezik je prišla v roke birokratom, ki je pa niso ravno božali. Komaj 20 let po prvi svetovni vojni je moral na primer pokojni ban dr. Natlačen javno opozoriti vse urade, naj pazijo, kako rabijo slovenščino. Nacionalizacija slovenščine ni torej prinesla samo koristi, vanjo je prišlo zanjo po zanikrnosti birokracije tudi precej nevarnosti, vendar pa ne toliko, da bi radi tega bila slovenska javnost preplašena. Še literarni krogi niso klicali javnosti na pomoč, kadar so tožili o bodočnosti materinščine.

Po l. 1945 je bila slovenščina socializirana. Postala je, kot pravijo komunisti, "transmisija," podaljšana roka komunistične diktature. Režim je pritiskal nanjo, naj mu kadi ob vsaki priliki. Niti te pravice ni imela, da bi sama oblikovala malikovanje pred rdečo oblastjo. Vse, kar je bilo tiskanega pod strogim očesom rdečih cenzorjev, je nosilo pečat tujega duha, tujega izražanja. Kdor je bil tista leta po vojni obsojen, da je moral brati takratno slovensko jezikovno godljo, je bil velik revež. Napenjati se je moral, ako je sploh hotel razumeti, kaj hoče povedati tiskana beseda. Med režimsko slovenščino in tradicionalnim slovenskim jezikom je nastal prepad, ki se je začel kmalu kruto maščevati nad Slovenci. Ker ji je zmanjkalo opore v tiskani besedi, je govorjena beseda začela padati pod tuje vplive. Treba je samo poslušati, kako govorijo ljudje zunaj kmetov, pa je vsakdo hitro opazil, kako propada govorjeni slovenski jezik.

Nekako pred 10-12 leti je pa vendarle strah za slovenščino postal tako velik, da so se postavili v njeno obrambo vsaj tisti, ki se niso bali zamere pri uradnih komunističnih krogih. Dobivali so zmeraj več zaveznikov v tistih kulturnikih, ki so se iz tega ali drugega razloga razočarali nad komunizmom. Da vsaj na nek način pokažejo svojo opozicijo do diktature, so se nagnetli za kulturne barikade in od tam streljali vsi skupaj proti vsem in vsemu, kar škoduje materinščini, znotraj in zunaj Slovenije, pa v okviru federacije.

Režim je to opazil, zdi se pa, da pojavu ni pripisoval posebnega pomena. Morda je pa tudi čutil, da je v pačenju slovenščine šel predaleč in da je kar prav, ako se pisana slovenščina popravi vsaj v toliko, da jo bodo ljudje rajše brali. Ko so brambovci slovenščine opazili, da se jim ni treba bati uradne zamere, so postali pogumnejši. Čim več so dobili besede na jezikovni fronti, v tem temnejših barvah so slikali položaj in bodočnost rodnega jezika. Ko so komunisti to opazili, jim ni preostalo drugega, kot da so se sami postavili na čelo obrambe slovenščine. Njihov privesek Socialistična zveza delovnega ljudstva je dala svoj oklic, podprle so ga seveda vse kulturne organizacije. Slovenski jezik je tako naenkrat dobil vse polno zagovornikov, ki so povsod iskali tiste, ki kvarijo jezik, doma in drugod po federaciji.

Bojevnikov za stvar slovenskega jezika torej trenutno ne manjka, so pri tiskani besedi dosegli kar lepe uspehe, pa vendar njihova akcija že šepa. Niso si namreč edini, na kaj naj se v bodočnosti slovenščina sploh opira. Samo na kulturne kroge se ne more, to bi bila preozka podlaga. Ne kaže se opirati na kmete, ker je kmetski stan v svoji sedanji obliki obsojen od komunistov na smrt. Znani komunist Vidmar je zato sestavil sledečo teorijo: ker se na kmeta ni mogoče opreti, mora prevzeti varstvo nad slovenščino koalicija kulturnikov, delavskega razreda in delovnih ljudi v mestih. To naj bodo trije stebri, ki naj na njih sloni bodočnost slovenščine. Varstvo naj se torej preseli iz tradicionalnih kmetskih družin v sprejemnice literarnega Olimpa, mestne kavarne in gostine in seveda tudi mestne ulice. Lepa godlja bi nastala, ako bi se slovenščina morala opirati na tako podlago!

Kdor hoče odbijati nevarnosti za slovenščino, jih mora najpreje poznati. Zdi se nam, da so med glavnimi te-le: Slovenski narod se je odtrgal od svoje domače zemlje, išče simpatije med "proletarci vseh dežel", zato pojema njegova narodna zavednost. Na režimske prireditve in akcije gonijo ljudi strah pred dolgočasjem, želja po osebnih koristih, radovednost, ne pa prepričanje, da je udeležba narodna dolžnost. Zato režimske prireditve niso noben dokaz za narodno zavednost.

Drugi naraven sovražnik je beg pred duhovnim življenjem, ki mu botruje pohlep po udobnem življenju. Vstopnice na športne prireditve so tista tiskana beseda, ki je še privlačna. Intelektualnega življenja je samo še toliko, kolikor ga je plačanega. Ako bi zmanjkalo denarja, bi kulturne prireditve hitro zamrle in nihče bi jih ne pogrešil razen tistih, ki vidijo v njih del svojega poklicnega dela.

Nevarnosti za jezik so seveda skrite tudi v kinu, na radiu in televiziji. Tam bi bile lahko zelo majhne, ako bi bilo več narodne zavednosti Kdor toži o tem, naj ne misli toliko na narodno zavednost kot na zakone, predpise in druge instrumente, ki so režimu na razpolago, da dela red v te vrste komunikacijah.

Na slovenski jezik pritiska tudi tehnični napredek, ki ga hočejo podjetja čim hitreje prodajati domačim potrošnikom. Ne briga jih, da bi našla primerne besede za nove izume in tehnične predmete, krpucajo in varijo besede, ki nič ne pomenijo in so samo škandal tistim, ki še znajo kaj misliti.

Brambovci slovenščine kličejo na pomoč ustavo, zakone, odloke oblasti. Če jih še ni zadosti, naj uradni list priobči še nove! Po tej poti želijo zavarovati slovenščini tisto ravnopravnost, ki ji gre v Jugoslaviji. Mislimo, da so v zmoti.

Boj za slovenščino je idejni boj, ki mora temeljiti nekje drugje kot na umskih proizvodih režimskih pravnikov. Če je idejni boj, ga moramo postaviti tudi na idejno bojišče in to bojišče se imenuje svoboda. SLOVENŠČINE NE BO REŠILA RAVNOPRAVNOST V DIKTATURI, REŠILA JO BO LE RAVNOPRAVNOST V SVOBODI. Kaj pomaga Slovencem ustava z vsemi zakoni in predpisi, ako je pa nad vsem tem komunistična diktatura. Diktatura s i l i brambovce za slovenščino, da se obnašajo kot kameleoni: z enim očesom gledajo na koristi rodnega jezika, z drugim pa na razpoloženje v režimskih vrstah, saj slaba volja režimovcev lahko z enim mahom podere vse uspehe v boju za materinščino. Kdor pa ne upa govoriti in pisati vprid jeziku kar naravnost, ampak le po ovinkih, da se ne zameri diktaturi, ta ni udaren brambovec za slovenščino, naj se še tako trudi.

Zato vidimo v sedanjem boju za slovenščino polovičarsko napenjanje, ki more roditi le polovičarski uspeh. Naš klic pa mora biti: dajte narodu najpreje svobodo, ki mu je potrebna, da obnovi in poglobi svojo narodno zavednost. Šele potem bo narod sam, brez vseh svetovalcev, našel pot, kako naj varuje materni jezik. Že Prešeren je rekel, da je treba pustiti slavcu pesmi peti, kot mu je ustvarjen kljun. Na ta Prešernov nasvet se pa sedanja slovenska kultura ne upa sklicevati.

II. Strah za Jugoslavijo

Velik del jugoslovanske politične emigracije je Jugoslavijo že odpisal. Kot alternativo postavlja kopo državic, ne pove pa, kako naj jih politični razvoj ustvari. To je ravno šibka stran njenega stališča. Je pa zelo nevarna. Nešteto je namreč bilo že pozivov, naj vendar kdo pove, kako si zamišljajo parcelacijo Jugoslavije, ki ne bi šla v škodo narodom, ki prebivajo na jugoslovanskem prostoru. Ker odgovora na to vprašanje ne dajo, je njihovo govorjenje podobno bobnanju v prazno.

Zadnje čase je pa strah za Jugoslavijo zajel tudi nekatere kroge v Jugoslaviji; celo v komunistične vrste se je vgnezdil. Kdor je na primer pazljivo bral poročilo o zadnjem zasedanju glavnega odbora Zveze komunistov Jugoslavije, je lahko opazil namigavanja na ta strah. Mora torej že biti nekaj resnice na njem. Kako je moglo priti do tega izredno zanimivega pojava?

Ko je bila l. 1918 rojena Jugoslavija, smo vsi mislili, da so vsi narodi na njeni zemlji za državno, narodno in gospodarsko edinost. Pokazalo se je pa zelo hitro, da je jugoslovanska narodna edinost samo prikazen, daleč od vsake stvarnosti. Že na dan glasovanja o prvi ustavi se je začel boj za njeno rekonstrukcijo v smeri proti avtonomiji, federaciji in konfederaciji.

Druga svetovna vojna je razvoj nasilno pretrgala in razbila državo, da bi jo potem komunizem rekonstruiral na osnovi federacije. Komunizem je bil v začetku res prepričan, da je našel pravo državnopravno obliko za Jugoslavijo in še danes verjame v to. Ne more razumeti, da njegova oblika federacije ne daje jugoslovanskim narodom tiste ravnopravnosti, ki bi jo radi imeli in imajo pravico do nje. Ne bo pa tega tudi nikoli ne razumel, ker mu ni jasno, da je med ravnopravnostjo pod diktaturo in ravnopravnostjo v svobodi razlika kot dan in noč.

Že danes je pa jasno to-le: Jugoslavija je le na papirju federacija. Vso oblast ima pa v rokah stranka, ki v njej vlada takoimenovani "demokratični centralizem." Zveza komunistov je strogo centralizirana stranka s političnim monopolom. Kako naj bodo njeni člani ogenj in voda obenem? Kako naj kot strankarji zagovarjajo centralizem najstrožje vrste, v istem hipu pa vladajo deželo v duhu federalizma? Kdo bo na primer verjel, da je Tito v enem trenutku diktator v stranki, prav isti hip pa šef federativno urejene države?

Federativni značaj Jugoslavije šepa torej zaradi tega, ker je edino dovoljena stranka v njej organizirana centralistično. Ako ne bi bila tako organizirana, bi jo bilo že davno konec, kot to dosti jasno namigava njen razvoj v zadnjih par letih.

Tako šepata v komunistični Jugoslaviji državna in narodna edinost. Sedaj je začela šepati še gospodarska, česar se titovci zelo dobro zavedajo, ne pa svobodni svet s politično emigracijo vred. Do tega je prišlo takole:

Ko je Tito vpeljal l. 1950-1952 idejo o delavskih svetih in komunah, se ni zavedal, kakšnega vraga je spustil z verige. Popolnoma je prezrl verjetnost, da se bo razvil kolektivni egoizem, ki bo zajel podjetja in komune. Če ljudem ni dovoljen osebni egoizem, pa zgrabijo za skupinskega, najraje takrat, ako je skupnost tako majhna, da jo lahko razumejo. Tako je prišlo zelo hitro do tega, da so delavski sveti videli v "svojih podjetjih" nekaj, kar se da molzti in kar torej morajo varovati. Tudi v komunah so lokalni komunisti kmalu našli priliko, da se okoristijo z delavskimi sveti, kar jim je režim še olajšal s tem, da je komune postavil za gospodarice vsega gospodarskega, socialnega, kulturnega in življenja v okviru komunalnih mej.

Tako je torej v začetku novega titovskega družbenega sistema zavladala tesna povezanost med podjetji in komunami, saj so v enih in drugih oblačili in vedrili pristaši iste stranke. Pri tem se jim je vsem skupaj dobro godilo, kajti imeli so dosti oblasti in lepe dohodke. Pri tem so se zvesto držali takih pregovorov kot: Vrana vrani ne izkljuje oči; Roka roko umiva; itd.

Režim je pa dal komunam zmeraj več pristojnosti, zaradi tega jim je moral dati zmeraj več dohodkov za kritje stroškov. Česar pa komune niso dobile "od zgoraj," so jemale kar naravnost od občinskih podjetij, to so pa praktično vsa, kar jih je v komunah.

Do l. 1965 je v komunah vladalo veselo življenje. Molzla so lastna podjetja, republike in federacija so jih pa zakladale z denarjem, ki ga od drugod niso mogla dobiti. Komune so postale pijane od kruha, mislile le na svojo korist in se smatrale za države v malem. V svoji objestnosti so se spuščale v trenja in spopade celo v okviru ene in iste republike. Slovenska komuna se je borila proti slovenski komuni itd. Vse so se držale gesla: Svoji k svojim. Vsaka komuna je torej postala mala državica zase.

Tako ima danes Jugoslavija 577 komun, je torej razpadla v 577 občinskih državic, ki vsaka gleda le na svoje koristi in se ne ozira na republike in federacijo, razen v slučajih, kadar bi rada od tam kaj dobila. V komunalne uprave so se pa zajedli najbolj prebrisani tovariši in si tam ustvarili tople grede zase in za svoje sorodnike, prijatelje in pristaše. Držijo skupaj kot klopje in ne poznajo nobene morale, kadar jim je treba braniti svoje koristi napram komurkoli, proti Titu ravno tako kot proti ostankom nekdanjih "kapitalistov" (kmetom, svobodnim poklicem itd.).

Iz te zmede je samo en izhod: gospodarska svoboda. Tega izhoda se pa komunisti ne morejo poslužiti, kajti s tem bi uničili stebre svoje politične oblasti v mestih in na deželi.

Da bodo težave zanje še večje: komune se zelo rade sklicujejo na svojo narodnost, kadar to koristi. V sili pa pokličejo še republike na pomoč proti federaciji. V tem je tudi po komunističnem mišljenju jedro sedanjih "nacionalnih trenj." Upajo, da bodo s povečanjem pristojnosti posameznih podjetij zmanjšali vpliv komun, pa se motijo. Prišli bodo z dežja pod kap. Komune se ne bodo dale tako hitro

ukrotiti, dokler se bodo zavedale, da sloni na njih ves jugoslovanski komunistični sistem.

Kako strašno moč pa imajo komune že sedaj se vidi po tem, da že dases ni radi njih zajamčen svoboden promet blaga in kapitala niti v okviru republik, kaj šele federacije.

Ne smemo pa misliti, da pomeni koalicija delavskih svetov in komun resno nevarnost za obstoj Jugoslavije. Ko pride čas, bodo komune izginile s sveti vred, kot so v letih 1950-1952 nastale. Če vodilni titovci kažejo zaskrbljenost, vedo, da radi nje še ne bodo propadli.

Pač pa se za komunističnim strahom za Jugoslavijo morda skriva strah za obstoj njihove stranke v sedanji strukturi. Da v strankinih vrstah močno vre, ne zanikajo niti strankini vodilni stebri. Vendar pa utegne imeti tudi ta strah le velike oči. Ako bi nastopila resna nevarnost za obstoj stranke in komunistični režim, bodo takoj tako složni kot so bili od l. 1941 naprej prav do zadnjih let. Skrb za osebni obstoj jih bo k temu silila. Sicer pa imajo še zmeraj prijatelje zunaj države, ki jim bodo priskočili na pomoč. Njihov režim je legalna jugoslovanska vlada in ta ima odprta pota do vsakega koraka v svoji zunanji politiki.

Jugoslovanska emigracija se torej moti, ako na komunistično zaskrbljenost gleda kot na napoved skorajšnjega padca komunističnega režima.

III. Strah pred stvarnostjo

Politične emigracije iz Jugoslavije še zmeraj živijo v svojih n a r o d n ih zaplankanih mejah. Vsaka se briga samo za politične dogodke na svojem lastnem narodnem ozemlju. Zanjo je važno, kar se godi v "njeni prestolici." Ker ji manjka pregled za vso državo, rada precenjuje političen vrvež na domačih tleh, vrvež zunaj domačih meja pa podcenjuje, ako ga sploh kaj pozna. To jo mora zapeljati do zaključkov, ki bolj odgovarjajo željam kot pa stvarnosti.

Slovenska in hrvaška politična emigracija misli le na Ljubljano, odnosno Zagreb, ne briga se pa za drugo Jugoslavijo, posebno za Srbijo. In vendar bi morala vedeti, da je Srbija po ozemlju največja v državi, srbski narod pa najštevilnejši. To pa zanjo ne pomeni ničesar, kajti zaverovana je v načela samoodločbe, konfederacije, federacije, itd., ki jim pa ne skuša dognati stvarne cene. Čisto pozabi, da Srbija leži sredi države, da je srbska politka pri vsakem predvojnem režimu obdržala vodilno vlogo, ne samo v letih diktature, ampak tudi v letih svobodne demokracije. Srbske stranke so imele svoj vpliv na jugoslovansko politiko, naj so bile na vladi, v opoziciji, ali pa v ilegali. Taka je bila stvarnost v predvojni Jugoslaviji, naj bo komu všeč ali ne.

Razmere se niso spremenile niti za las tudi v komunistični Jugoslaviji. Res je, da je sedanja konstrukcija Jugoslavije postavljena na načelo federalizma, toda glavno besedo v politiki ima samo Zveza komunistov v Jugoslaviji, v njenem okviru pa srbski komunisti. Ni torej le važno, kako se trejo med seboj slovenski in hrvaški komunisti, nič manj pomembno je stanje med srbskimi komunisti.

Podatkov o tem stanju imamo žalibog le malo. Že ti nam pa dovoljujejo nekaj pripomb, ki so važne za vso Jugoslavijo. Kot med slovenskimi in hrvaškimi komunisti prevladuje sedaj tudi med srbskimi strujarstvo na vseh področjih, posebno na kulturnem, gospodarskem in seveda tudi na političnem. Kako nevarno se komunističnim voditeljem vidi strujarstvo, pričajo debate na letošnjih pomladanskih sejah republiških in glavnega odbora komunistične stranke. Največ pozivov je bilo na vseh sejah posvečeno edinosti, slogi in odgovornosti. To se pravi, ravno tega m a n j k a v komunistični stranki.

Tovariš Rankovič je tem pozivom dodal še novega, ki je bil namenjen največ srbskim komunistom: pometajmo pred svojim pragom! Srbski komunisti torej radi pometajo pred tujimi pragi. Jezijo se na vse druge narode v Jugoslaviji in pripovedujejo kako mora Srbija rediti poceni vso državo, za hvaležnost jo pa režim še eksploatira. Na vidiku je torej nov srbski nacionalizem, ki se ga Rankovič boji. Ima za to poseben razlog. Med srbskimi komunisti vlada poleg običajne še posebne vrste razcepljenost. Dočim se pri Slovencih ne prepirajo med seboj tovariši iz Ljubljane in ostale Slovenije, dočim vlada med hrvaškimi komunisti v Zagrebu in zunaj njega kolikor toliko mir, tega v Srbiji ni. Srbski komunisti zunaj Beograda krepko udrihajo po tovariših v Beogradu, tistih, ki vladajo v federalni, in tistih, ki vladajo v srbski republiški vladi. Pri tem seveda letijo polena tudi na srbske komuniste v jugoslovanskem glavnem in v srbskem republiškem odboru. Kako hudo mora to biti, priča časopisje, ki kar jasno namiguje, da se hočejo srbski podeželski komunisti uveljaviti na svojo roko že pri prihodnjih volitvah, ki bodo prihodnje leto. Takrat hočejo načelo rotacije uveljaviti na celi črti, to se pravi stara srbska komunistična garnitura naj izgine kot žrtev rotacije, na vrh naj pride nov rod. Toda kakšen? Ali ne bo morda že bolj puntarski napram Beogradu kot je sedanji?

Kako močan je vpliv rdečih srbskih puntarjev, priča mala novica iz Slovenije. Slovenska industrija se je javno pritožila, da je po lanski reformi dobila manj dolarskih deviz, kot bi jih ji po vseh mogočih ključih pripadalo, ker so srbske politične tvornice dobile "na pritisk zunaj gospodarstva," to se pravi na političen, več deviz kot jim pripada. Beograd je torej klonil pred provinco in ugodil zahtevam političnih tovarn na škodo slovenske industrije. Seveda pa pri tem nočemo trditi, da nima Slovenija nobenih političnih tovarn; ima jih in nekatere so naravnost vzor pogrešenih investicij.

Srbski podeželski komunistični punt je dobil svoj izraz tudi v tem, da se je celo v Črni gori pojavil nov "nacionalizem." To se pravi tudi črnogorski komunisti niso z beograjskim demokratskim centralizmom zadovoljni.

Na drugi strani se pa dobijo med srbskimi komunisti tudi pristaši močne roke v centralni vladi. Takih v drugih republikah skoraj ni. Nekaj zaslombe imajo celo v nekaterih srbskih kulturnih krogih, ki kaj radi povdarjajo slavno srbsko preteklost, ki se pa seveda neha z l. 1945, kar srbski uradni komunistični krogi prav posebno pisano gledajo.

Do sedaj še ni nobenih znamenj, da bi rdeči puntarji raznih narodov Jugoslavije stikali glave. Vsak med njimi se bori na svoji fronti za svojo stvar.

Kako zelo skrbijo vodilne komuniste volitve v prihodnjem letu, se vidi po tem, da je glavni odbor ZKJ imenoval že letos volivno komisijo, ki naj "pripravi vse potrebno" za prihodnje volitve. Prva njena naloga bo nabiranje zanesljivih kandidatov, ki naj bi bili kolikortoliko nedostopni za razne puntarske podvige. Podobne komisije bodo seveda ustanovljene tudi v republikah in občinah. Komisije se bodo pa morale pečati tudi z usodo tistih tovarišev, ki se ne bodo mogli izmakniti rotaciji. Njim bo treba dati primerne službe brez dela, toda s primernimi dohodki. Drugače bodo takoj prešli od gorečih zagovornikov sedanjega režima v goreče rdeče puntarje. Seveda bo treba vse kandidate tudi primerno "priporočiti" volivcem. To ne bo lahka naloga, posebno v Srbiji, kjer so puntarji že napovedali, da "jim bodo že pokazali," namreč tovarišem na položajih v Beogradu. Tako bodo volivne komisije kmalu postale središče komunistične zakulisne politike.

Te vrstice nimajo namena, da precenjujejo pomen srbskih komunistov, hočejo le opozoriti na nevarnost podcenjevanja.

IV. Sklep

To so le priložnostne misli, rojene iz opazovanja jugoslovanske stvarnosti. In kaj delajo politične emigracije? Spe spanje pravičnih in se veselijo, da lahko sanjajo na osnovi lavorik, ki jim jih je preskrbelo trpljenje v drugi svetovni vojni in po njej.

ŽAREK UPANJA!

Kandidati za Titovo nasledstvo nimajo sreče. Djilas je tedaj, ko je bil "drugi najvažnejši mož" v državi, predsednik federalnega parlamenta, nenadoma bil obsojen v partiji in pred sodiščem ter je odšel v ječo, kjer je še sedaj. Sledil mu je Rankovič, pred par dnevi še podpredsednik države, tajnik partije in najodličnejši srbski komunist.

Dva komunista, revolucionarja, drugače pa, po vsem, kar o njih vemo, čisto različna človeka. Milovan Djilas, viharen Črnogorec, hudourniško neurejen izobraženec, govornik in pisec z gotovo, posebno privlačnostjo zlasti za mladino, ki je v revoluciji odvrgel vse svoje boljše in lepše talente in poklice in postal krvnik Črne gore, pa se po zmagi prvi razočaral nad novim razredom, pogumno, javno izpovedal svoje razočaranje in spoznanje ter skušal zbuditi in zbrati, kar bi bilo dobrega v njegovi družbi, da bi skupno očistil Avgijev hlev. — Aleksander Rankovič, beograjski obrtnik, po komunistični šoli pa organizator z železno roko, tiho pretkanostjo, brazobziren, glavni čuvar komunističnega režima in glavni dirigent najtemnejših poslov komunistične vlade.

Prvi je postal upornik in odšel v ječo, drugega so zasačili, ko je pripravljal likvidacijo svojih tovarišev, ga stisnili in potisnili v vsaj začasen političen grob. Prvi dobiva sedaj podobo preroškega oznanjevalca in mučenca pravične zahteve po svobodi, drugi podobo propalega tirana.

V teh dvajsetih letih smo v vsaki komunistični stranki in vladi doživeli in opazovali krize, težave, bolezni, izbruhe trenj. Odkar so v Moskvi odstranili Hruščeva, je bil pa v tem oziru precejšen mir. Prekinil ga je Tito, ko je 1. julija vprizoril politično dramo na Brionih.

Jugoslovanski komunisti prednjačijo v krutosti, oholosti, zalétavosti. Svet jih občuduje, ker so preživeli sorazmerno največ in najtežjih kriz, pa imajo še danes bistveno isto vodstvo, kot so ga imeli v revoluciji: občuduje jih, ker so znali ohraniti državo južno slovanskih narodov kljub stalnemu in naraščajočemu trenju med njimi in so vlogo te države v mednarodni igri znali napihniti do take mere, da jim je videz važnosti pomagal dobivato sorazmerno res velika sredstva za vzdrževanje njihovega režima ter je kljub razmetavanju, zapravljanju in nesposobnosti le še nekaj ostalo za zboljševanje, vsaj trenotno zboljševanje dnevnega življenja.

Po dvajsetih letih je gospodarstvo le prišlo h kraju. Gospodarstvo je neusmiljeno tudi napram komunizmu. Zunanjepolitična vloga Jugoslavije se tudi napihovati več ne da. Dorasli so novi rodovi državljanov, ki jih ni mogoče zagrebsti v množične grobove, ne gnati pred puške kot reakcionarje, pa so nezadovoljni, se upirajo, dolže oblast, da je kriva njih siromaščine in premalih priložnosti za napredovanje. Nikjer pa ni množic, ki bi ljubile domovino, uživale, kar morejo v njej ustvariti, pa tudi trpele z njo, ker bi jo ljubile. Množica komunistično vzgojenih državljanov je kot volčje krdelo. S takimi in tako partijo ni mogoče izvesti nikakih gospodarskih reform, ki zahtevajo žrtve.

V tem temnem, kar brezizhodnem stanju je Rankovič mislil, da je prišla njegova ura. Toda drugi volcje imajo tudi oster vid in sluh, zalotili so ga in ga poteptali. Tito je iz tega naredil igro, ki naj vsaj nekaj tednov veže pozornost množic, da bodo manj mislile na resnične težave in potrebe in manj godrnjale.

V prihodnjih mesecih moramo pričakovati, da bo Tito s svojimi "čistil" in reorganiziral svojo partijo v veri, da je njegov komunistični sistem zmožen rešiti državno gospodarstvo in državo, le pravilna taktika, dober prijem, da je potreben. Ne bo priznal, da je komunistični sistem, komunistični nauk, komunistična vzgoja, družbeni red tisto osnovno zlo, ki onemogoča ozdravljenje. Tega ne bo priznal in iskal bo nekaj, česar ni tam, kjer on išče. Med tem bodo volcje po svoji naravi grizli dalje in pili kri drug drugemu. Na drugi strani pa bo rastel nov rod, ki vsega tega noče, ki po boljšem hrepeni, ki v zdravi svoji naravi čuti, da boljše priložnosti za napreprelek ni brez širše in večje svobode, brez svobodne tekme in svobodnega sodelovanja v družbi in državi. Ta rod nima ne spoštovanja ne strahu pred partizanskimi narodnimi heroji in noče partijskih ojnic.

Zdi se, da je opravičen žarek upanja, da se notranje življenje v domovini obrača v pravo smer. Ker tudi mednarodna napadalnost komunističnih velesil hira, je upanje, da tega razvoja ne bo presekala kaka ponovitev madžarske tragedije iz leta 1956. Če se to upanje izpolni, bo Tita nasledil zastopnik novega rodu, ki zdaj bije boj za večje svoboščine in hoče družbo svobodnih ljudi in suverenih, enakopravnih narodov.

M. K.

Prof. M. Mihajlov o zdravljenju socialistične družbe

Profesor Mihajlov, ki je bil obsojen, pa oproščen, mirno nadaljuje svoja razmišljanja o ozdravljenju socijalistične družbe in jih objavlja, kjer le more. V reviji "Der klare Blick" v Bernu je objavil članek o Djilasu. Tam je tudi zapisal:

Čas je, da začnemo odkrito govoriti o pojavi Djilasa in o načinih likvidacije enopartijskega sistema. Mi želimo, da se uveljavi spoštovanje jugoslovanskega zakona, naše ustave in deklaracije o človečanskih pravicah. V vseh teh listinah se jasno govori o neodtujljivi pravici osebnosti, da svobodno v javnosti razlaga svoja politična stališča, svobodno zboruje, se svobodno združuje v organizacije vseh vrst in zakonito deluje v družbi in deželi, kjer živi. Nam, neštevilnim socijalistom, ki nismo komunisti, že preseda, da moramo čitati izključno le komunistično časopisje, da zvemo le za odločitve centralnega komiteta KP in da živimo v nepravičnem redu, ki samo ljudem komunistične ideologije dovoljuje javno politično delovanje... Kongres Zveze komunistov je dokazal, da ne more biti radikalnih sprememb na bolje v okviru enopartijskega sistema... Brez politične svobode so vse druge svoboščine zelo iluzorne... Minili so časi, ko smo smatrali za nekaj normalnega, da imajo samo komunisti pravico svobodno in legalno politično delovati.

Kongres Krščanske demokracije

Peti mednarodni kongres krščanske demokracije je bil letos od 23. do 25. aprila v Limi, Peru. Na kongresu je slovenske krščanske demokrate zastopal Pavel Fajdiga, član vodstva stranke v Buenos Airesu in sodelavec Svobodne Slovenije. Takole nam poroča:

Kongres je bil v znamenju teme "Razvoj in solidarnost." Latinsko ameriške krščanske demokracije so mu skušale dati svoj pečat in so pritiskale z zahtevami in prošnjami vseh vrst. 21. aprila je bila v stavbi lepega teatra Ritz slovesna otvoritev, ki se je je udeležil tudi predsednik republike Peru, ki je tudi osebno pozdravil kongres. Pozdravni pismi sta poslala dr. Konrad Adenauer in čilski predsednik Frei.

Slovenska zastava je vihrala na okrašeni Aveniji Ugarte med zastavami delegacij pod napisom: Conferencia mundial de la Democracia Cristiana. Kongresa so se udeležili naslednji člani vlad: Bruno Heck, minister Zahodne Nemčije, za družino in mladino; Th. H. Bot, nizozemski minister za razvoj; Federico Bigi, zunanji minister republike San Marino; Giovani Scalia, italijanski minister; Emilio Colombo, italijanski finančni minister; in Jaime Castillo, čilski poljedelski minister. Poleg teh so bili na kongresu tudi naslednji pomembni parlamentarci: predsednik čilskega senata Tomas Reyes Vicuna, nemški poslanec Egon Klepsch, argentinski poslanec Teodozio Pizzarro, francoski senator Andre Colin, brazilski poslanec Andra Franco Montero, čilska senatorja Jose Musalem in Renan Fuentealba ter čilski poslanec Sergio Fernandez. Šef francoske delegacije je bil bivši predsed. vlade Pierre Pflimlin.

Takale je bila razvrstitev delegacij na kongresu: Nemčija, Italija, Slovenija - Jugoslavija, Čehoslovaška, Poljska, Luksemburg, Ekvador, Salvador, Meksiko, Paraguay, Puerto Rico, Kolumbia, Uruguay, Argentina, Peru, Francija, Avstrija, Belgija, Nizozemska, San Marino, Švica, Kuba, Guatemala, Španija, Bolivija, Costa Rica, Nicaragua, Brazil, Panama, Venezuela in Čile.

Slovenski delegat je sodeloval pri komisiji, ki je obravnavala vprašanje "Krščanska demokracija in mednarodni problemi." Predsedoval je Pierre Pflimlin, glavni referent je bil predsednik krščanske demokracije v Venezueli, dr. Caldera. Popolnoma je izpustil Sovjetsko zvezo in evropske komunistične države, — zanj se vmešava v južno Ameriko samo Kitajska. Jaz sem se oglasil in rekel, da smatram sicer referat za odličen, pa menim, da bi bilo treba vključiti sovjetski blok in evropske države pod komunizmom. Ker dr. Caldera ni sprejel tega mnenja, sem mu citiral Titov govor na osmem kongresu jugoslovanskih komunistov v Beogradu decembra 1964 in resolucijo sprejeto na istem kongresu. Ta resolucija pove, da smatrajo komunisti Latinsko Ameriko za polkolonijalno in obljubljajo vso pomoč osvobodilnim gibanjem tam. Opozoril sem na dejstvo, da je bil sovjetski delegat prisoten na komunistični trikontinentalni konferenci v Havani. To so vendar dejanja vmešavanja v zadeve Latinske Amerike in vse to delajo ruski, evropski komunisti. Komisija je sprejela dodatke slovenskega delegata, ki je prodrl s svojimi predlogi tudi glede resolucije o Dominikanski republiki, prišel v besedni dvoboj z italijanskim delegatom glede Trsta in Istre in se živahno udeleževal nadaljnje debate zlasti, kolikor je šlo za stike z mladino med svobodnimi in zasužnjenimi narodi.

Kongres je bil res dobro pripravljen. Nemci, Francozi in Italijani so se poleg južnih Amerikancev živo udeleževali vsega dela. Kongres je manifestiral vladajočo silo krščanske demokracije v Evropi in njeno nastopanje v južni Ameriki.

Zapisnik o izmenjavi mnenj

Svobodna Slovenija v Buenos Airesu dne 14. julija prinaša premišljevanja o protokolu, ki jih je napisal poseben dopisnik za verska vprašanja. Ta pravi:

Priprave za podpis tega protokola so trajale natančno dve leti izmenoma v Beogradu in Rimu. V imenu jugoslovanske vlade je z a p i s n i k podpisal predsednik zvezne komisije za verska vprašanja Milutin Morača, generalni polkovnik jugoslovanske narodne armije, ki je od sedanjega komunističnega režima prejel naslednja odlikovanja: red narodnega heroja, red vojne zastave I. stopnje, red zaslug za narod I. stopnje, red bratstva in edinstva I. stopnje, red partizanske zvezde I. stopnje, red za hrabrost, red Kotuzova II. stopnje, in red partizanske zvezde II. stopnje. Je tudi nosilec partizanske spomenice 1941. Pri podpisu so bili navzoči Peter Ivčevič in Dimče Belovski ter Boris Kocjančič, po izobrazbi učitelj in pravnik iz Bušeče vasi na Dolenjskem.

V imenu Vatikana je zapisnik podpisal Agostino Cassaroli, podsekretar, monsinjor v civilni obleki in Luigi Bongianini, svetnik nunciature je bil zraven. Zastopnika Vatikana sta prispela k podpisu z letalom. Po podpisu zapisnika je Morača za oba gosta priredil kosilo v hotelu Metropol.

V daljši razpravi dopisnik Svobodne Slovenije ogleduje ta dokument, ga kritizira in ugotovi: To je preprosto zapisnik o izmenjavi mnenj in obljub, iz katerega razberemo vodilno željo obeh strank, da bi uredili medsebojne odnose. Jugoslaviji je uspelo, da jo je Sveta Stolica faktično priznala. Sveti Stolici pa je uspelo, da jo je Jugoslavija priznala za duhovno silo, ki sme na njenem ozemlju izvrševati jurisdikcijo. S tem je jugoslovanska vlada priznala, da je njen partner Sveta Stolica in ne jugoslovanski episkopat. To je moralo precej stati. Saj je preteklost polna krčevitih poskusov vlade, da bi sklepala modus vivendi v Jugoslaviji vedno le z episkopatom.

Zaključi pa svojo kritiko člankar s temle stavkom: Zapisnik je srednje dober poslovnik, ki bo mogel služiti tako apostolskemu delegatu kot jugoslovanskemu odposlancu pri njunem ne lahkem delu.

Balkanski kongres

Poluradni državni odbori Jugoslavije, Romunije, Bolgarije in Grčije so zastopali te države na kongresu v Sofiji v dneh 23. do 25. maja. Kot opazovalec je bil zraven še zastopnik Cipra. Kongres naj bi bil vsaj neko nadomestilo za uradne konference zastopnikov vlad, da se vzdrže zveze in da možnost skupnega razpravljanja vsaj nekaterih skupnih vprašanj Balkana. Albanci pa niti na tako neuraden in neobvezen sestanek niso prišli.

V končni izjavi so delegati priporočili mirno rešitev vprašanja Cipra, obsodili "napadalnost" v Vietnamu in imperijalistične pritiske v južni Ameriki in Afriki. Ponavljali so torej komunistične krilatice vseh zadnjih njihovih sestankov. Kongres je bolj pokazal razlike in razprtije, kot pa voljo za skupne načrte. Romun je tudi ob tej priliki nastopil "proti vsakemu vmešavanju" tujcev, pri čemer je seveda mislil zlasti na Ruse.

Jugoslovansko ustavno sodišče

Po dvajsetih letih državnega življenja brez pravne zanesljivosti tudi komunisti čutijo, da je ta element nujen. Ker se zadnja leta trudijo, da bi svoji diktaturi dali kar moč tako obleko, ki bi bila sprejemljiva za dostojno družbo, jih je tudi ta ozir silil, da so v ustavi leta 1963 določili najvišje ustavno sodišče. Nedavno je izšlo prvo poročilo o njegovem delu.

Ustavno sodišče je sestavljeno iz predsednika in desetih članov. Predsednik je bivši predsednik komunistične skupščine v Črni gori Blažo Jovanovič, člani pa so: dr. Aleš Bebler, Josip Cazi, Šefket Maglajlič, Vladimir Simič, N e d a Božinovič, Asen Grunce, Brana Jevremovič, Jerko Radmilovič, Nikola Scrzentič in Ivo Sunarič.

Predsednik in pet članov so brez vsake prejšnje sodne prakse, vsi člani, razen enega, so člani Komunistične partije. To pove več kot vsa ustavna določila, zakon in predpisi o tem sodišču. Nalogo ima, da pač v okviru celotnega sistema komunistične javne uprave rešuje spore med republikami in federalno vlado in med raznimi uradi in da s svoje strani skrbi, da strahovito komplicirana upravna mašinerija teče po željah vladajočih. Po besedilu zakona ima sodišče obširno in raznovrstno pristojnost. Koliko in kako jo izjava, je seveda odvisno od volje partije. Dasi v diktaturi nobeno ustavno sodišče nima resničnega smisla, poročilo kaže, da skuša to sodišče le biti element reda, čeprav komunističnega.

Sramota za Italijo

Krščanski demokrati in socialisti, ki vladajo sedaj v Italiji, so svoji državi napravili sramoto, ko so po nekem starem fašističnem zakonu v zadnjem trenotku prepovedali manjšinski kongres, ki bi bil moral biti v Gorici začetkom junija letos. Delegati narodnih manjšin iz raznih dežel zapadne Evrope so bili že na poti na kongres, nekateri so pa že prišli, ko se je italijanska vlada spomnila in prepovedala kongres. Prav za prav preklicala je svoje prejšnje dovoljenje, ki ga je dala pristojna kvestura v Gorici. Odredbo je svet smatral kot nepotrebno kruto gesto vlade proti slovenski manjšini v Italiji, ki je bila letos gostitelj na kongresu, ki se je že mirno druga leta vršil v raznih mestih Evrope, pa se nikomur las ni skrivil.

Bolje mrtev kot rdeč

Študentovski list "Tribuna" v Ljubljani poroča in hudo obsoja dejstvo, da "neznani zlikovci" ponoči po Ljubljani trgajo in odstranjujejo lepake, ki obsojajo ameriško "napadalnost" v Vietnamu in ki jih podnevi lepijo po stenah komunisti. Ponoči ti protiameriški lepaki kar izginejo ali pa so popisani z zafrkacijami, n.pr. Ali tako plačujete ameriški kruh, ki ga jeste? Nekaj dni je visel celo lepak z napisom: Bolje mrtev kot rdeč. Teh, tako popackanih plakatov pa nihče ne trga, pravi list in se huduje.

Naj bo mladim, ki niso doživljali onih strašnih dni in onim, ki morda dvomijo, če je bila naša borba upravičena, skromna vizija v pretekle dni. Hirschegger v Zborniku Svobodne Slovenije 1966 v svojem članku "Resnica o naši borbi," ki je slika iz revolucije na Slovenskem; Zbornik je dobiti pri: Liga KAS, P.O. Box 32, Brooklyn, N.Y. 11227, v Slovenki Pisarni, 618 Manning Ave. Toronto, Ont. Canada in v Slovenski Pisarni, Baragov Dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.

JANEZ JALEN:

Ovčar Marko

POVEST

"Nič ne skrbi," jo je tolažila Anca. "Saj imamo pri nas vse. Mizo bova že midve z Ančko napravili. Marko bo pa jutri prignal na sol in bo tri dni ostal z jarci na Rebri. Ti samo oču strezi. In če ti bo česa manjkalo, pošlji Manico k nam iskat. Vse boš dobila. Saj ste prav za prav naši.

"Anca!" je pošepetal Jernej.

"Kaj bi rad, Jernej?"

"Dobra si. Ti bo že Bog povrnil."

"Jernej! Kar pustiva to. Svoje življenje premisli!"

"Hooi," mu je zacvililo v grlu. "Imam dobro premišljeno. Še preveč."

Nočilo se je že, ko je zacingljal na vasi zvonček: "Z Bogom gredo."

"Z Bogom gredo."

Od vseh strani so hiteli Krničani s prižganimi svečami k znamenju na vasi in pred hišo po blagoslov. Vse tri rožne vence so že odmolili v veži, pa še ni pozvonil rodinski vikar Ignacij Ostenik, da bi smeli še drugi vstopiti v hišo.

"Le kaj se spoveduje tako dolgo Jernej? Morebiti pa le ni bil tako pošten, za kakršnega smo ga imeli?" Natolcevanje je začelo siliti v duše.

Jernej pa je hotel vedeti, kaj naj reče Marku, da bo držalo. Nobena beseda mu ni bila dovolj močna, da bi razboritega fanta, kakor je bil Marko, priklenila k dobremu za vse življenje.

In vikar Ignacij je pomiril Jerneja šele, ko mu je obljubil: "Bukve mu bom dal, oča, da bo lahko do smrti bral in da bo vse življenje imel zvestega tovariša, ki ga bo svaril pred nepoštenim. Joža, ki me bo peljal nazaj, jih bo prinesel."

"Pristanem. Bukve bi držale. Pa kaj, ko fant brati ne zna."

"Se bo pa naučil. Mu bom že pomagal."

"Da se bo brati naučil in da bo iz božjih bukev bral, katere mu bom jaz sam na smrtni postelji dal, to mi mora obljubiti."

Zapel je zvonček in Jernej je prejel Boga in v sveto olje so ga dejali: "Kyrie elyson." Podlipnici so med litanijami ušle misli k možu, k Cenu, ki jo bo prav gotovo pohvalil, da je poslala Joža z vozom v Radolco: "Zopet ima eno stipnjo več, ko bo dopovedoval gospodom, da je treba Rodine povzdigniti nazaj v faro — Cena? — Kje je? — Najbrž bo spal nccoj bliže Dunaju kakor Krnicam—."

Manici se je sanjalo, da sta ležala v Volkunom pod češnjo in obema je bilo hudo vroče. Po stezi je prišel belo oblečen angel; zlato košaro je imel v rokah in v njej kakor jabolka debele jagode. Manica je prav dobro vedela, da jih nese bolnemu oču. Naenkrat pa je Volkun planil proti angelu in zalajal nad njim. Angel se je ustrašil in zginil. Manica pa je stekla k Volkunu, ga tako ozmerjala, da ga je bilo sram. Vendar mu ni prizanesla in ga je udarila še po gobcu in se — zbudila.

Odprla je oči in še vedno mislila, da je pod češnjo na vrtu. Opazila pa je bledo svetlobo, ki se je pozibavala na steni nasproti vrat, in se čudila, zakaj gori v hiši leščerba: "Aha." Zavedela se je, da leži v kamri na postelji.

Spomnila se je prejšnjega večera in se popolnoma prebudila: "Oča bodo umrli. Kaj je angel šel že ponje?" Dvignila je glavo, poslušala in ujela težko bolnikovo sapo: "Ni še šel angel po dušo. Le mene je prišel opomnit, naj naberem oču jagod."

Zjutraj je poiskala coklice, katerih že več tednov ni obula. Bala se je kač, ki lezejo po grobljah, kjer okrog grmov rastejo jagode. Ob stezi v Ključe je natrgala šop dolge trave in iz bilk spletla košarico.

Strahoma se je bližala prvi groblji. Ko bi bil vsaj Volkun z njo, da bi pogledal, ali je kača v grmu: "Volkun se kače nič ne boji. Še celo volka premaga." Pa ga ni bilo.

Manica je hotela kačo prepoditi. Mahala je z rokami in jo plašila kakor kure: "Šššš, šššš, šššš!" Potem je previdno odgrnila veje in rdeče jagode so se ji zasmejale iz zelene trave.

Polno košarico jih je nabrala. Samo nekaj napol zrelih je pojedla sama. Druge je vse nesla oču, ki bodo umrli: "Bog ve, če kaj hudo zaboli, kadar človek umrje? To bi jaz zavpila; da bi se po vsej vasi slišalo."

Jernej je pojedel samo dve jagodi, da bi Manice ne užalil. "Samo dve?" in Manica je prav dobro vedela, da bodo sedaj oča kmalu umrli, ko ne morejo več jesti jagod, ki so take dobre.

* * *

Marko ni odnehal, dokler ni odšla Rozalka, ki je bila počitka zelo potrebna, spat v kamro k Manici. Zaprl je za njo vrata, da bi je ne motila brleča leščerba; sam je legel k peči na golo klop. Zaspal ni. Še kadar se mu je zadremalo, se ni pretrgala nit njegovih skrbi.

Tiho, da bi ne prebudil oča je sedel, oprl komolce ob kolena in podprl glavo kakor starec katerega je upognilo trdo življenje.

Skozi odprto okno je slišal, kako je veter narahlo razgibal drevje. Pod streho je poskočil maček. V Lipju in v Ključih se je oglašal čuk.

Dušeč dim je predramil Marka iz premišljevanja. Narahlo, po prstih je šel useknit baklajočo leščerbo.

"Marko!"

"Kaj bi radi, oča? Vode?"

Jernej pa je odkimal in Marko je postavil lonček, v katerem je ponudil oču vode, nazaj na stol. Ujela sta se z očmi in razbrala iz njih drug drugega misli.

Jernej je zopet pogledal v platneno rjuho: "Hiša je itak tvoja. Njivo sem tudi tebi dal. Dekleta imajo kot, in kar je vaša mama prinesla atu, jima vse pusti: skrinjo, posteljo, obleko, vse. Če se bo pa katera možila, ji moraš napraviti novo skrinjo, novo mizo in posteljo; les samo. In vsaki sem izgovoril pet rajnšev. Saj ne boš hud, Marko?"

(Dalje prihodnjič)

V BLAG SPOMIN

OB PRVI OBLETNICI ODKAR JE UMRL NAŠ LJUBLJENI SOPROG, OČE, STARI IN PRASTARI OČE

Andrew Skerl

Izdihnil je svojo plemenito dušo dne 8. avgusta 1965

Gospod, daruj mu mir,
naj večna luč mu sveti,
ker si dobrote vir,
uživa raj naj sveti.

Žalujoči:

soproga ROZA,
pastorka ROZA NADRAH,
vnuki in pravnuki

Cleveland, Ohio, 8. avgusta 1966.

KOLEDAR *društvenih prireditev*

AVGUST

10.— **Klub slovenskih upokojencev** iz Euclida priredi piknik na S.N.P.J. farmi.

14.— **Društvo Najsv. Imena fare** sv. Vida priredi piknik na Slovenski pristavi.

14. — **Slovenski dom na Holmes** Avenue priredi svoj letni piknik v parku. sv. Jožefa na White Rd.

20. — **Konvencijski ples KSKJ** v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue.

21. — **Sv. maša ob konvenciji** KSKJ v cerkvi sv. Vida ob 11.45, po njej kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu. Popoldne piknik na prostorih sv. Jožefa v KSKJ parku na White Rd.

21. — **Slovenski športni klub** priredi piknik na Slovenski pristavi.

21. — **S.K.D. Triglav Milwaukee** priredi svoj drugi letni piknik v Triglavskem parku. Piknik je združen s kratkim športnim sporedom.

22. — **Se začne XXVI. glavna** konvencija KSKJ v hotelu Sheraton-Cleveland.

23. — **Konvencijska večerja pod** pokroviteljstvom Društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ v Slovenskem domu na Holmes Ave. Začetek ob šestih.

24. — **Klub slov. upokojencev za** senklersko okrožje priredi piknik na SNPJ farmi.

28. — **Farni piknik fare Marije** Vnebovzete na Sv. Jožefi farmi na White Rd.

28. — **Belokranjski klub priredi** piknik na Slovenski pristavi.

SEPTEMBER

3.-5. — **Slovenski akademiki v** Ameriki SAVA imajo svojo 9. letno konvencijo v Torontu v Kanadi.

4. — **Društvo slov. protikomunistih** borcev priredi piknik na Slovenski pristavi.

18. — **Združene kulturne skupine** nastopijo v SDD na Recher Avenue.

25. — **Oltarno društvo fare sv.** Vida pripravi obed v avditoriju. Postregli bodo od opoldne do treh popoldne.

OKTOBER

1. — **Jesenska prireditev DSPB** Tabor v Slovenskem domu na Holmes Avenue.

2. — **Podr. št. 14 SŽZ priredi** Card party v SDD na Recher Avenue. Začetek ob treh pop.

23.— **Pevsko društvo PLANINA** poda svoj jesenski koncert v Slov. nar. domu na Maple Hts.

23. — **Klub Ljubljana priredi** večerjo in ples v Slov. društvenem domu na Recher Ave. Začetek ob petih popoldne.

29.—**Oltarno društvo pri Mariji** Vnebovzeti priredi card party v šolski dvorani. Začetek ob 7.30 zvečer.

29. — **Slov. nar. dom na St. Clair** Avenue priredi "Noč Slovenije" v glavni dvorani Doma.

NOVEMBER

5. — **Društvo slov. protikomunističnih** borcev v Clevelandu ima jesensko prireditev v dvorani Slov. doma na Holmes Avenue.

12. — **Štajerski klub MARTINOVANJE** v farni dvorani pri Sv. Vidu.

12. — **Društvo sv. Ane št. 4 SDZ** praznuje z večerjo in plesom v SND na St. Clair Avenue 55-letnico svojega obstoja. Začetek večerje ob petih, plesa ob osmih. Igral bo Grabnarjev orkester.

20. — **Pevski zbor Jadran poda** koncert v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Začetek ob 3.30 popoldne.

23.— **Ples na večer pred Zahvalnim** dnem v Slovenskem domu na Holmes Avenue.

24. — **Tony Petkovsek's Polka** Party v SND na St. Clair Ave.

DECEMBER

4. — **Slovenska šola pri Sv. Vidu** priredi MIKLAVŽEVANJE v šolski dvorani.

4. — **Jesenski koncert pevskega** zbora SLOVAN, združen s proslavo 30-letnice zborovega obstoja.

31. — **Slovenski dom na Holmes** priredi silvestrovanje v svojih prostorih.

31. — **Slov. društveni dom priredi** SILVESTROVANJE.

1967

JANUAR

14. — **Slovenski športni klub** priredi svoj letni ples. Igrajo "Veseli mornarji".

21.—**Slovenska pristava priredi** zabavo s plesom PRISTAVSKA NOČ v Slov. narodnem domu na St. Clair Avenue. Začetek ob 7. uri.

FEBRUAR

12. — **Klub slovenskih upokojencev** iz Euclida priredi Večerjo s plesom v SDD na Recher Ave.

MAREC

12. — **Sedmi letni kanket Federacije** Slovenskih narodnih domov v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue.

APRIL

8. — **Slovenska folklorna skupina** KRES bo nastopila v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue.

16. — **Društvo sv. Marije Magdalene** št. 162 KSKJ praznuje 50-letnico obstoja v sv. mašo v cerkvi sv. Vida ob 11.45 in po njej z banketom v farni dvorani.

MAJ

7. — **Pevski zbor Triglav priredi** letni koncert in prizor za 20-letnico svojega obstoja v Sachsenheimu na 7001 Denison Avenue.

14. — **Otroci Slovenske šole pri** Sv. Vidu nastopijo za MATERINSKI DAN.

JUNIJ

25. — **Slovenska šola pri Sv.** Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

Osservatore Romano o protokolu med Belgradom in Vatikanom

Vatikansko poluradno glasilo piše v zvezi s protokolom, ki sta ga v Beogradu podpisala zastopnika Sv. Sedeža in belgrajske komunistične vlade:

"Sv. Sedež je prepričan, da je je mogoče z obojestransko dobro voljo uspešno premagati tudi najresnejše objektivne težave, ki izvirajo iz zgodovinskih okoliščin in iz različnih sistemov. Treba je samo razlike častno odpravljati, vprašanja resno pretresati, stične točke pogumno iskati, videti meje sedanjih možnosti in upati na prihodnje. Upamo, da se začenja nova doba odnosov z Jugoslavijo, kar bo v blagor Cerkvi, jugoslovanskim narodom, stvari miru in tako zaželenemu sodelovanju med narodi.'"

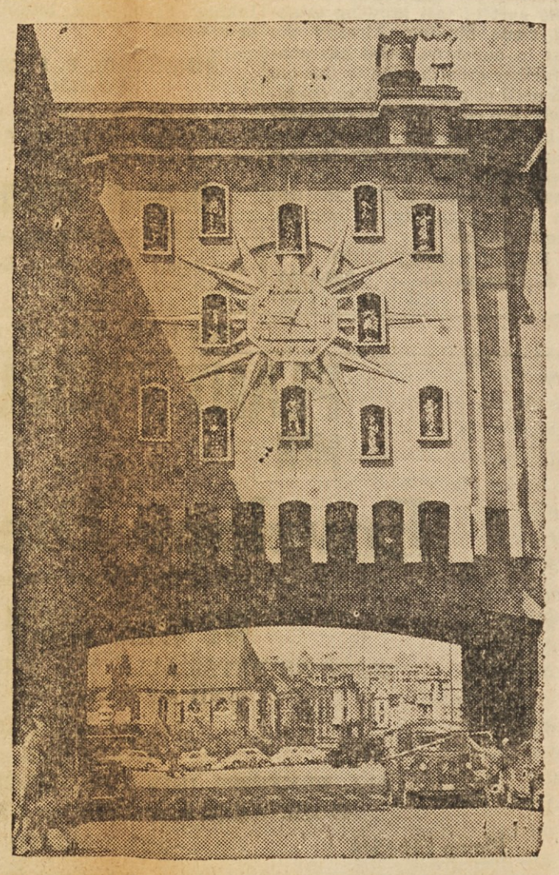

KRALJEVSKA URA — Kraljevska palača v Bruxellesu v Belgiji ima nad vhodom uro, kot jo vidimo na sliki. Ob vsaki polni uri naznanijo čas kipci osebnosti iz belgijske preteklosti in narodne kulture.

Boeing 747: 490 sedežev

Septembra 1969 serija novih potniških letal.

NEW YORK, N. Y. — Nad dvainpolkrat toliko kot sedanja reakcijska letala za dolge proge bo lahko sprejel zračni velikan, ki ga je družba Pan American naročila pri letalskih tovarnah Boeing. V enonadstropni kabini bo 490 sedežev turističnega razreda. V trenutno največjih ameriških letalih Boeing 707 in Douglas DC 8 je prostora približno za 150 potnikov, za nekaj metrov podaljšani štirimotorni DC 8 (Super 6) lahko sprejme 220 potnikov.

Najpomembnejša prednost novega zračnega velikana bo znižanje obratnih stroškov na potniški sedež (do 35 odstotkov); se pravi, da bo pri poletih na dolge proge mogoče znižati ceno vozovnic. Pocenitev je potrebna tudi zato, da bo potovanje z letalom dostopno širšim plastem prebivalsva, kajti le tako bo izkoriščena velika zmogljivost novih letal. Novo letalo Boeing 747 se bo dalo preurediti tudi za prevoz tovora.

Tovarna mora izročiti prvo serijo v septembru 1969. Za novost se zanimajo tudi druge letalske družbe. Predstavnik družbe Pan American je izjavil, da bodo za "Boeing 747" zadoščale sedanje vzletne steze, po vsej verjetnosti pa bo treba spričo tako množičnega prevoza ustrezno preurediti poslovne prostore v letaliških stavbah.

Letalo Boeing 747 bo zmoglo hitrost do 700 milj, torej približno 10 odstotkov več kot sedanji potniški reaktivci. Iz varnostnih razlogov bo imelo razen štirih običajnih vrat za potnike tudi šest velikih zasilnih izhodov.

— Kubična milja vode vsebuje 4.5 milijonov ton magnezija.

NASA bi rada tudi za l. 1967 imela $6 bilijonov denarja

WASHINGTON, D.C. — Med prvimi, ki so že predložili federalnemu proračunskemu uradu svoje želje, koliko bi radi imeli denarja za proračun 1967-1968, je NASA. Zahteva nič manj kot $6 bilijonov, da lahko nadaljuje priprave za polet na Luno, za stike z Venero in Marsom in raziskavanja vesolja. V proračunskem uradu pa mislijo, da bo treba znesek precej okrniti, kajti treba bo kriti potrebe za vojskovanje v Vietnamu in nadaljevati nekatere akcije vprid veliki Johnsonovi narodni skupnosti. Zahteve se niso razveselili tudi vidni kongresni politiki. Vsi mislijo, da premalo vpošteva druge federalne izdatke za stvari, ki so potrebnejše od izleta na Luno.

— Eno desetino elektrike pride v Italiji od ognjeniške pare.

Vietnamske ranjence začeli evakuirati preko Severnega tečaja

ANDREWS AIR BASE, W. Va. — Na letalsko postojanko v Andrews je pretekli teden priletelo prvo vojaško transportno letalo z ranjenci iz Vietnama. Letelo je preko Severnega tečaja in se spotoma ustavilo na Japonskem in Alaski, da dolije gorivo. Preletelo je brez motnje 8,640 milj. Letalo tipe C-141 Starlifter lahko prepelje 80 do 125 ranjencev. Vse je odvisno od tega, ali je treba prepeljati težko ranjene ali lahko ranjene vojake. Prednost letala je v tem, da služi navadno le kot transportno letalo za blago. V par urah se pa da preurediti v zasilno zračno bolnico. Letalo je v prvem poletu prepeljalo 27 težko ranjenih vojakov.

Uboga tašča

"Kam pojdete pa zdaj, ko ste obe hčeri omožili?"

"Zastran tega sta si zeta v laseh. Eden hoče, da bi živela v Clevelandu, drugi bi me pa rad imel v Chicagu."

"Bodite veseli — tako dobrih zetov ne srečate zlepa na svetu!" ji je omenila prijateljica.

"Dobrih? Nisi me razumela: Clevelandčan bi me rad poslal v Chicago, Chicažan pa v Cleveland."

Delo za moške & ženske

WANTED
KITCHEN HELP
Male or female
Also Waitress
SORN'S RESTAURANT
6036 St. Clair Ave.
EN 1-5214
(x)

Ženske dobijo delo

Varstvo otrok

Iščemo varuhinjo (Baby sitter) srednjih let k trem otrokom. Na 1048 E. 68 St. telefon UT 1-8387.
—(8, 12 avg.)

ROČNE ŠIVILJE IZKUŠENE

- **Stalno delo Podnevi**
- **Najvišja plača od kosa**

Oglasite se v zaposlitvenem uradu.

JOSEPH & FEISS CO.
2149 W. 53 St.
(2 bloka južno od Lorain Ave.)
(154)

UČENKE ZA ŠIVALNE STROJE

Sprejmemo delavke, ki ne govorijo angleško, saj imamo med našimi 2000 uslužbenci različne narodnosti. Dnevno delo, najvišja plača v tej okolici za ženske. Skušnja nepotrebna. Mi vas plačamo, dokler vas učimo, po kratki učni dobi. Oglasite se v našem zaposlitvenem uradu od 8.30 do 5. pop. od ponedeljka do petka.

JOSEPH & FEISS CO.
2149 W. 53 St.
(2 bloka južno od Lorain Ave.)
(154)

Moški dobijo delo

MACHINE SHOP MACHINE REPAIRMEN

Tovarna vijakov na vzhodni strani sprejema vedno delavce. Dobre dodatne koristi. Pokojninsko zavarovanje. Starost neomejena. GL 1-7033.
(154)

TOOL & DIE MEN, TOOLMAKER

Tovarna vijakov na vzhodni strani sprejema vedno delavce. Dobre dodatne koristi. Pokojninsko zavarovanje. Starost neomejena. GL 1-7033.
(154)

HEADERMEN — COLD HEADERS
Double blow or progressive headers

Tovarna vijakov na vzhodni strani sprejema vedno delavce. Dobre dodatne koristi. Pokojninsko zavarovanje. Starost neomejena. GL 1-7033. (154)

MALI OGLASI

V najem

Tri lepo opremljene sobe se oddajo enemu ali dvema upokojencema na 1035 E. 70 St. Za pojasnila kličite 391-3571.
(150)

Hiša naprodaj

V bližini cerkve Marije Vnebovzete, zelo čista in v dobrem stanju. Ima 4 spalnice. Cena 14.800. Kličite 752-2414.
(x)

Za dohodek

Pri Lake Shore Blvd. zidano poslopje in 2 trgovini. Dober kup za Vaš denar. $26,900.

Lake Shore Blvd. v Euclid
3-stanovanjsko poslopje v dobrem stanju. Morate videti. $39,500.

Chardon Rd. v Euclid
3-stanovanjsko poslopje — $29,900.

Grovewood okolica
Dvodružinska hiša — $19,900.

Collinwood
Zidano poslopje - 4 stanovanj — $26,900.

Imamo veliko izbiro starih in novih hiš v Euclid in okolici. Kličite nas. Vam z veseljem pokažemo.

UPSON REALTY
499 E. 260 St. RE 1-1070
(150)

Hiši naprodaj

Eno in dvodružinska hiša, ena pri drugi, na E. 41 St. Kličite 388-3287 za sestanek od 3. do 6. ure.
(152)

Hiša naprodaj

Dvodružinska, 4-4, 2 garaži, lepa klet, 2 plinska furneza, na 6626 Bliss Ave. Kličite IV 6-0186.
—(5,8 avg.)

V najem

Oddasta se dve prenovljeni stanovanji, vsako po 5 sob s kopalnico in furnezom, na 1105 E. 74 St. Za pojasnila kličite HE 1-3946.
—(5,8,10,12 avg.)

Garaža se odda

Lepa prostorna garaža se odda na 1161 Norwood Rd. Vprašajte tam ali kličite lastnika: KE 1-6250. —(1,5,8 avg

Prijatel's Pharmacy
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. & 68th St.: EN 1-4212

Dve hiši naprodaj

V okolici sv. Vida, v dobrem stanju, ena zidana 6-6, ena obita z aluminijem 4-4, veliki lot. Kličite KE 1-7482. (151)

TRYGVE GULBRANSSEN

DEDIŠČINA GOZDA

Odkar se je bil ponesrečil Dag in že leta in leta prej se ni bilo zgodilo, da bi bil oče Dag ostal čez noč v gozdu. Nobenega grižljaja ni mogla več spraviti vase, skočila je izza mize — in poslala po obleko, škornje in hrano.

Nekoč je že šla v gozd. Takrat pa je bila pomlad in dnevi so bili dolgi, zdaj pa je bila jesen z dolgimi nočmi. Ni se odpravljala z istim pogumom kot takrat, toda — saj mora biti močna, kakor je zahteval oče Dag.

Lani je stari Bister poginil. Adelajda je naročila Syverju, naj ji da psa s kolikor mogoče dobrim vonjem in dolgo vrvico.

In potem se je drugič čisto sama napotila v velike gozdove.

Njen poslednji stik z gozdovi je bila pot od črnojezerske koče proti domu. Takrat je bila v gozdu pa tudi v njej svetla, šumna pomlad. Zdaj je bila povsod — jesen.

Tako neizmerno zapuščeno se je počutila na svetu. Z očetom Dagom je toliko izginilo. Šele na tej samotni poti se je zavedla, kako neizmerno veliko ji je bil, kako se je pri njem na Bjorndalu podnevi in ponoči čutila varno. Da, šele danes ji je postalo čisto jasno, kaj pomeni za svojo okolico močan, zanesljiv človek.

Oče Dag je trdil, da je zdaj ona najmočnejša. Toda ona se ni čutila močno. Morda bo pozneje nekoč lahko postala taka kot njena stara mati; toda zdaj še ne. Ni — še hotela biti močna, hotela se je odpočiti od svojih dosedanjih doživetij, hotela je, da bi smela biti majhna — še nekaj časa — pod trdnim nadzorstvom očeta Daga.

Voda v Roisla-jezeru je bila razgibana in je s tihim šumom udarjala ob kameniti breg. Njen glas je bil nekam truden, pa tudi šum vetra se je zdel Adelajdi utrujen, močno utrujen.

Pes je vohljajoč hitel naprej in trzal za vrvico, nenadoma pa je obstal. Povohal je v zrak, tiho in vneto zabevskal, potem pa je planil naprej. Adelajda je morala stopiti hitreje in to jo je zbudilo iz razmišljanja. Pozorno se je ozrla preko jesensko sive vode, ki je tako mirno in rahlo valovila.

V vodi je ležal otok, nagosto porasel s smrekami. Adelajdi se je zdel, kot bi tam zunaj vklepal svojo lastno skrivnost vase; toda pes je tako vneto vlekel in trzal za vrvico, da je morala paziti na pot. Zdaj pa zdaj je napeto pogledala čez jezero.

Pot skozi gozd je bila dolga in precej časa sta že hodila, ko sta nenadoma skozi luknjo med drevjem, tik pred seboj zagledala planšarsko kočo. Ko je videla prastarega moža, ki je na zunanjo steno obešal z počasnimi, ravnodušnimi kretnjami mrežo, so njene ustnice zatrepetale. Bil je oče Dag. Pač se ji je v poslednjem času tudi doma na kmetiji često zdel star, toda tako star kot danes še nikoli.

S solznimi očmi in tresočimi ustnicami je šla k njemu, tedaj je zaslišal njene korake in se hlastno ozrl.

Obstala sta in dolgo drug drugega — gledala. Adelajda je motrila izraziti, ljubi obraz, ki je zdaj postal tako star. In kakšen obup je ležal v sivem, žalostnem pogledu!

Tudi Dag je gledal Adelajdo. Vedno je bila lepa, toda tako lepo kot danes je ni videl še nikoli. Njene velike, živahne oči so se mu zdele globoke kakor morje in gube na čelu in okoli ust, ki so ji jih bila zarezala leta na Bjorndalu, so mu delale njen obraz še prav posebno ljub. Bil je obraz matere!

Končno je spravil oče Dag iz sebe, da se ji zaradi njega ne bi bilo treba truditi, saj tega ni vreden.

Adelajda se je na vso moč trudila, da bi zadržala solze. Hotela je biti močna, toda glas ji je trepetal in med ihtenjem je spravila iz sebe, naj gre vendar z njo domov in je ne pusti tako same. "Dag odhaja in ti greš proč — le s kom naj govorim? Ali se ne moremo med sabo pogovoriti, ali mi ne moreš povedati, kaj je, ali si ne moremo drug drugemu pomagati, dokler živimo?"

Oče Dag je bil nekam osramočen, ker je bila zaradi njega napravila tako dolgo pot in pa zaradi njenih besed. Odvrnil ji je, da je moral o mnogočem razmišljati in je menil, da mu bo tu v samoti, kjer mu je še iz mladosti vse tako dobro znano, lažje.

Adelajda je morala misliti na to, kar je slišala o živalih; kadar od starosti ali bolezni oslabe, potem skušajo najti pot spet tja, od koder so prišle, in pred vsemi se skrijejo, da bi umrle.

In zdaj je odšel oče Dag nazaj — v svoje gozdove.

Končno je obesil v koči mreže pod strešno tramovje, se napravil, zapahnil vrata in sledil Adelajdi. Medtem ko je oče Dag govoril in je Adelajda poslušala, sta šla počasi, drug ob drugem navzdol med hribi, obraslimi z gozdom.

"Adelajda, svoje mnenje o življenju, o življenju in smrti, o človekovem mišljenju in Bogu sem tekom svojega dolgega življenja menjaval. Ljudje, ki so me v denarnih stvareh in kupčiji smatrali za zvitega lisjaka, so često menili, da sem v ostalih življenjskih vprašanjih čudak. V nekem pogledu so imeli prav, čisto prav pa vendarle ne. Ko sem bil mlad, sem bil nekaj časa v mestu, zvečer sem posedal po gostilnicah in slišal sem ljudi, ko so govorili o Bogu in svetu — in pri Holderju seem prišel v stik z marsikakim človekom, pa tudi zvečer po kupčiji pri odvetniku, da, pri vsakovrstnih ljudeh. Nisem samo tu na Bjorndalu sam pri sebi razmišljal. V svojem življenju sem slišal toliko nazorov o takozvani resničnosti — da je naš Bog le izrodek možgan, prava resničnost pa je le životarjenje in slično — kakor pri živalih. Toda mi nismo enaki živali, Adelajda. Ko postanemo stari in pametni, potem smo si sleherni dan svojega življenja svesti, da moramo umreti. Te naše misli o smrti in vse druge pa so resničnost. Ni mogoče, da bi me kdo prepričal o nasprotnem. Če hočemo, seveda lahko postanemo živali, lahko živimo tja v en dan, ne da bi mislili na kaj drugega kakor na vsakdanjo hrano in slično, kakor dela žival in potem pravi, da je to resničnost. Tudi jaz sem marsikatero leto živel tako tja v en dan, tudi jaz; toda zdaj mi je ostalo nekaj let za razmišljanje — o drugih resničnostih, ki imajo svoje korenine v smrti. Če smo dobili človeški razum, da se lahko vsak dan, ki ga živimo, zavedamo smrti, potem smo ga pač dobili tudi zato, da se po svojih močeh pripravljamo nanjo. In ljudje imamo moč, misli, voljo in čustva, ki segajo dlje kot pa samo do smrti — prav do Boga. Za vse ne moreš najti besede; toda čeprav se ne morem izražati v besedah, kakor si želim, živi vendarle v meni nešteto občutij, ki lahko dobe svojo izpolnitev le v dejstvu, da je nekdo nad nami in v nas samih. In zame — so ta čustva prav tako resnična kakor hrana in denar. Da, tako velik del mene samega so, mene, ki zdaj hodim poleg tebe, da bi se zgrudil in se ne premaknil več, če bi v meni ugasnila. Bilo bi, kot je Dag takrat rekel — potem bi bilo življenje smrt."

Sicer mirni glas očeta Daga je postajal vedno bolj tuj, vedno živahnejši, in v zadnjih besedah je zvenel kakor trepetajoč prizvok, boleč in krvaveč trpet njegove najtišje notranjosti.

(Dalje prihodnjič)

20% popusta **RAZPRODAJA** 20% popusta

ANZLOVAR'S DEPT. STORE

6214 St. Clair Avenue

Od ponedeljka, 1. avg. do sobote, 13. avgusta

•• Vse cene znižane za najmanj 20% — Kupite sedaj ••

•• vsa oblačila za šolo in prihranite!!! ••

ŽENSKE OBLEKE, KRILA, BLUZE
MOŠKE SRAJCE, HLAČE, JOPIČI
VSE OSEBNO PERILO

Vsa zaloga gre v razprodajo po zelo znižanih cenah. Pridite! Poglejte si vse blago v trgovini. Dobrodošli v vsakem slučaju, pa če izberete kaj ali pa ne—brez vsake obveznosti.

DOBRODOŠLI! Dvojne zelene EAGLE ZNAMKE ob torkih.

Hranite denar za deževne dneve —kupujte U. S. Savings bonds

Preglejte ZIP CODE

DRAGI NAROČNIKI!

Tole pismo je namenjeno vsem tistim, ki prejemate Ameriško Domovino po pošti. Moramo se obrniti na Vas in prositi sledeče:

Kot Vam je že znano, bo morala s 1. januarjem 1967 vsaka poštna pošiljka po Združenih državah imeti v naslovu označeno tudi poštno consko številko ali ZIP CODE. Poštna uprava izdajatelje listov vedno znova opozarja na to.

Poštna lista Ameriške Domovine je delno že urejena. Imamo pa še vedno nekaj naslovov z napačno ali pomanjkljivo CONSKO ŠTEVILKO. Lepo prosimo, da pazljivo pregledate Vaš naslov in nam vsako netočnost sporočite.

Naročnikom Velikega Clevelanda, ki dobivajo list po pošti, sporočamo, da mora biti v njihovem naslovu navedena poštna cona Clevelanda in ne imena posameznih predmestij. Pravilno: Cleveland, Ohio 44132 (ne Euclid, Ohio 44132).

Lepo Vas pozdravlja in se Vam zahvaljuje

UPRAVA
AMERIŠKE DOMOVINE

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

CHEMICAL PROCESSING

Excellent opportunity for an experienced person or one who is willing to be trained in the food processing field. Duties will include work on machinery, such as dryers, reactors, stills, and filters, plus control devices such as graph recordings, readings, etc., required. Knowledge of temperatures, specific gravity color values, etc., some manual labor. Excellent fringe benefits good starting rate, steady employment.

Apply in person, 8 to 4, or call

GRIFFITH LABORATORIES

1445 W. 37th St. LA 3-7505, Ext. 226

(150)

MAINTENANCE LUBRICATION

Immediate opening exists with growth south side food processor for an experienced lubricator. Must have preventive maintenance experience; knowledge of gear boxes, motors, pump couplings, bearing operation, etc. required. Ability to detect faulty equipment. 2d shift work. Excellent fringe benefits. Good starting rate. Company cafeteria and parking lot. Apply 8 to 3 p.m. Personnel Dept.

GRIFFITH LABS, INC.

1445 W. 37th St. LA 3-7505

(150)

MAINTENANCE MECHANICS

Experienced industrial mechanics needed by growth oriented company in the food industry. Require experience in machine repair. Assignments as millwrights, welder, and as mechanic helpful. Prefer chemical process operation experience. Excellent working conditions in modern plant. Steady employment, company cafeteria plus parking lot. Excellent rate and fringe benefits. Apply from 8 to 3, Personnel Dept., or call

GRIFFITH LABS, INC.

1455 West 37th Street, LA 3-7505

(150)

ELECTRICIANS 3rd SHIFT

Immediate opening for qualified electricians. Applicant must have had past electrical construction and/or maintenance experience, ability to read electrical blueprints and schematic diagrams, for electrical equipment installation. Applicants must be qualified to make complete electrical equipment instalations and trouble shoot machinery electrical problems with a minimum of supervision, PLUS must have KNOWLEDGE of the state of Wisconsin electrical code procedures.

PLEASE CALL OR APPLY

ST. REGIS

(Formerly Cornell Paperboard Products Co.)

BR 1-9000 — 1514 E. Thomas Ave., Milwaukee, Wis.

1 Block North of East End of North Ave. Viaduct

An Equal Opportunity Employer

(152)

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

GENERAL FACTORY

(Age Open)

NO EXPERIENCE NECESSARY
HIRING NOW FOR PRODUCTION LINE

Work is light, includes variety of jobs. We offer you: Good salary, Steady employment, Many company PAID benefits. Apply Now:

Universal Battery Co.

4343 S. Pulaski

(154)

BETHLEHEM STEEL CORP.

We are presently taking applications and giving physicals to High School Graduates or those with equivalent work experience, who are at least 18 years old and who are interested in permanent positions in our STRUCTURAL STEEL FABRICATING SHOP in Chicago.

Some training programs are available. We offer a competitive rate of pay and full program of fringe benefits.

FOR INFORMATION CONTACT THE EMPLOYMENT OFFICE AT

8301 S. Stewart Ave.
Chicago, Illinois

An Equal Opportunity Employer
Plans for Progress Program

(153)

BINDERY OPERATORS

Opportunity for aggressive man to become part of fast growing established trade binding. Already the largest in our area, sales has enabled further growth. Due to this we are in need of capable folder operators who are completely knowledgeable in the phases of folding and eventually desire and are capable of supervisory positions. If you are interested in doing a good job and desire an opportunity to improve yourself contact:

F. N. VOLKERT & CO.
130 S. Morgan St. 226-4000

(153)

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

EXPERIENCED TAILOR
FOR CLEANING PLANT
Excellent Salary
LEADER CLEANERS
VA 6-5100

(152)

PRESSMAN

HEIDELBERG 10x15 PLATEN, FLATBED. Top pay. Profit sharing, air cond. Excellent change for advancement.

EXCELLO PRESS
400 N. Homan NE 2-2100

(153)

OFFSET PRESSMAN

For 29" Miehle. Proofing experience helpful, 4-color process only. Opening for 2nd shift. NW suburban. Modern and high quality shop. Call Mr. Gus, YO 6-7400

(150)

TOOL AND MODEL MAKER

Experienced. For Full or Part Time.
Call Days 489-2900 or
Eves. & Sunday 827-7222

(154)

PRINTING PRESSMAN
HEIDELBERG CYLINDER

Top pay. Profit sharing, air cond. Excellent chance for advancement.

Call NE 2-2100

(153)

Male & FEMALE HELP

PRESSER
SILKS AND WOOLENS
Coin-Oper. Cleaner
6407 W. North Ave.
386-9840

(150)

DRAFTSMEN

(Male or Female Applicants)

Has positions for qualified draftsmen to work on projects involving: Revision or engineering drawings, Inking, Free hand lettering, also new work.

PHONE: MR. P. F. CRIST
922-5551

"A GOOD PLACE TO WORK WHERE PEOPLE ARE IMPORTANT"

DESIGN SERVICE

323 So. Franklin Ave.

An Equal Opportunity Employer

(153)

CHICAGO, ILL.

REAL ESTATE FOR SALE

BELMONT-LARAMIE

3 Flat Brick. 2x6 - 1x3, 9 yrs. old. Close to shopping center, schls, & transp. 3 car gar. Mr. Stanley
282-1772

(150)

BERWYN-STICKNEY AREA
BY OWNER

3 bdrm. brick. Rec. rm. 1½ baths. 2 car garage. 37 x 185 lot.
484-1803

BY OWNER — WEST ROGERS PARK

3 Bdrm. ranch. Open Sunday 1-5. Tile Kit. Gar. Appliances. Nice yard. Low $20's.
2546 West Pratt RO 4-3617

BY OWNER — BARRINGTON

3 bdrm. 1½ bath. Wood beamed Studio type Liv. rm. with firepl. panld. fam. rm. gar. Radio contr. dr. bsmt. $34,500. 381-0115

(151)

BUSINESS OPPORTUNITY

DRESS SHOP

Mode O'Day Franchise. Merchandise on consignment. By owner. Est. 5 yrs. Good money maker. Priced to sell quickly. Husband transfered.

VILLA PARK SHOPPING CENTER
TE 3-9503 (153)

MALE OR FEMALE HELP

PLANT PRODUCTION

MEN ------- WOMEN

Envelope Die Cutters

No Experience Necessary

WE WILL TRAIN YOU

MUST BE PHYSICALLY FIT, SERVICE COMPLETED AND AT LEAST 5'9" TALL.

1st and 2nd Shifts

GOOD PAY.
ALL BENEFITS, INCLUDING INCENTIVE PROGRAM.
40 HR. WEEK MINIMUM. — AMPLE PARKING.

Phone 781-5540 MR. VALLIER Apply

WESTERN STATES ENVELOPE CO.

4480 N. 132nd St. Brookfield, Wis.

(151)

1887 — 1961

V BLAG SPOMIN

OB PETI OBLETNICI ODKAR JE UMRLA NAŠA LJUBLJENA SOPROGA, MATI IN STARA MATI

MARY ZGONC

Preminula je v Gospodu dne 8. avgusta 1961.

Pogrešamo ljubeči Tvoj smehljaj,
dobrotno Tvojo materinsko roko,
zaman, zaman Te kličemo nazaj,
bolest ločitve reže na globoko.

V večni blaženosti naj Te slavi njena duša, o Gospod!

Žalujoči:

JOŽEF ZGONC soprog, FRANK RUDI, VICTOR in LOUIS, sinovi in njihove družine.

Cleveland, O., 8. avgusta 1966